

N A J W Y Ż S Z A   I Z B A   K O N T R O L I

Departament Ochrony Środowiska i Budownictwa

DOŚiB-41001-98

Nr ewid. 18/1999/P/1998/086/DOB

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI REALIZACJI PROGRAMÓW ZWIĘKSZANIA LESISTOŚCI POLSKI

WARSZAWA

MARZEC

1999 r.

SPIS TREŚCI

	Strona
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	1
1. Charakterystyka kontroli	1
2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	2
3. Wnioski	10
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	12
1. Charakterystyka stanu prawnego	12
2. Charakterystyka uwarunkowań ekonomiczno - organizacyjnych	17
3. Istotne ustalenia kontroli	19
3.1. Tematyka zalesień w zagospodarowaniu przestrzennym kraju	19
3.1.1. <i>Studium zagospodarowania przestrzennego województwa...</i>	19
3.1.2. <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania</i> <i>przestrzennego gminy .....</i>	20
3.1.3. <i>Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego .....</i>	21
3.2. Działania organów administracji rządowej w zakresie zwiększania lesistości	22
3.2.1. <i>Nadzór Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych</i> <i>i Leśnictwa nad realizacją programów zwiększania lesistości .....</i>	22
3.2.2. <i>Działania wojewodów w zakresie zwiększania lesistości .....</i>	25
3.2.3. <i>Działania kierowników urzędów rejonowych w zakresie</i> <i>zalesiania gruntów.....</i>	26
3.3. Działania organów samorządowych w zakresie zalesiania gruntów.....	29
3.4. Działania PGL Lasy Państwowe w zakresie zwiększania lesistości	31
3.4.1. <i>Nadzór i koordynacja zalesień przez Dyrektora Generalnego</i> <i>Lasów Państwowych .....</i>	31
3.4.2. <i>Realizacja zalesień w regionalnych dyrekcjach</i> <i>Lasów Państwowych .....</i>	31
3.4.3. <i>Realizacja zalesień w nadleśnictwach .....</i>	33
3.4.4. <i>Przejmowanie gruntów do zalesień przez Lasy Państwowe...</i>	38
3.5. Realizacja zalesień na gruntach prywatnych ze środków funduszu PHARE	41
3.6. Finansowanie zalesień	44
3.6.1. <i>Finansowanie zalesień realizowanych na gruntach</i> <i>własności Skarbu Państwa .....</i>	44
3.6.2. <i>Dofinansowanie zalesień na gruntach nie będących</i> <i>własnością Skarbu Państwa .....</i>	47
III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	51

ZAŁĄCZNIKI

1. Wykaz ważniejszych aktów prawnych
2. Wykaz skontrolowanych jednostek
3. Realizacja zalesień przez PGL Lasy Państwowe
4. Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”
5. Realizacja porozumienia zawartego pomiędzy Ministrem OŚZNiL a Prezesem Krajowego Urzędu Pracy
6. Realizacja zalesień ze środków funduszu PHARE w układzie b. województw
7. Realizacja zalesień ze środków funduszu PHARE w układzie rdLP
8. Zalesienia na gruntach nie stanowiących własności Skarbu Państwa realizowane w ramach funduszu

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

Nr kontroli planowej - P/98/086

Nazwa kontroli - „Realizacja programów zwiększania lesistości Polski”.

Kontrola przeprowadzona została w okresie od 8 kwietnia do 20 sierpnia 1998 r. z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli i objęła lata 1995-1997. W poprzednich latach NIK nie prowadziła kompleksowej kontroli w zakresie zwiększania lesistości Polski.

Celem kontroli było dokonanie oceny działań organów administracji rządowej i jednostek organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz organów administracji samorządowej w zakresie zwiększania lesistości kraju.

Kontrole przeprowadzone zostały w 107 jednostkach:

- 1) w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa ,
- 2) w jednostkach organizacyjnych PGL Lasy Państwowe, w tym w: Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, 9 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych, 27 nadleśnictwach,
- 3) w 13 urzędach wojewódzkich,
- 4) w 21 urzędach rejonowych,
- 5) w 28 urzędach gmin,
- 6) w 7 oddziałach terenowych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Wykaz skontrolowanych jednostek stanowi załącznik nr 2.

W Informacji wykorzystano także materiały z kontroli przeprowadzonej w 1998r. przez Departament Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej NIK w Biurze Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.¹

W kontroli, koordynowanej przez Departament Ochrony Środowiska i Budownictwa, wzięło udział 12 Delegatur NIK w: Białymstoku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Zielonej Górze.

Kontrolą objęto zagadnienia:

- 1) w Ministerstwie Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, w Dyrekcji

---

¹ Kontrola zrealizowana przez Departament Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej NIK w 1998 r. w Biurze Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w zakresie wykonania kierunków prywatyzacji mienia rolnego Skarbu Państwa i wykorzystania środków budżetowych w 1997 r. (...) uwzględniająca m.in. problematykę przekazywania Lasom Państwowym gruntów do zalesienia.

Generalnej oraz w regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych: sposób i stopień realizacji

- „Krajowego programu zwiększania lesistości” i „Programu rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa i ochrony ekosystemów w Parkach Narodowych w latach 1993 - 1997” - w zakresie zalesień oraz nadzór i kontrolę realizacji tych programów przez podległe jednostki,
- 2) w nadleśnictwach: prawidłowość prowadzenia zalesień na gruntach porolnych i nieużytkach, uzyskiwanie w drodze przejęcia, zakupu i wymiany gruntów do zalesienia oraz udzielanie pomocy prywatnym właścicielom przy zalesianiu gruntów,
  - 3) w urzędach wojewódzkich - uwzględnienie tematyki zwiększania lesistości w opracowaniach dotyczących zagospodarowania przestrzennego województwa oraz działania podjęte w celu realizacji programu zwiększania lesistości,
  - 4) w urzędach rejonowych - wydawanie decyzji administracyjnych, związanych z zalesieniami oraz prowadzenie ewidencji gruntów,
  - 5) w urzędach gmin: uwzględnienia tematyki zwiększania lesistości w opracowaniach dot. zagospodarowania przestrzennego, działalnością związaną z przygotowaniem i powierzchnią gruntów do zalesienia oraz prowadzoną w tym zakresie sprawozdawczością,
  - 6) w oddziałach terenowych AWRSP - sposób gospodarowania gruntami do zalesienia.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

Sejm RP uchwalał z dnia 1 marca 1996r. w sprawie kompleksowej ochrony lasów i racjonalnej gospodarki leśnej (MP Nr 18, poz. 220) „wezwał Rząd do wdrożenia długofalowego programu ochrony polskich lasów oraz racjonalnej gospodarki leśnej, czego niezbędnym elementem powinno być m.in. osiągnięcie przez Polskę 30% wskaźnika lesistości do 2010 r.”.

Plany zwiększenia lesistości w Polsce zawarto w 2 programach opracowanych przez Ministerstwo OŚNiL:

- w „Programie rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa i ochrony ekosystemów w parkach narodowych na lata 1993-1997”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 22 czerwca 1993 r.,
- w „Krajowym programie zwiększania lesistości” który zakładał osiągnięcie 30% lesistości w 2020 r. - przyjętym przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniach 23 i 24 czerwca 1995r. protokołem ustaleń Nr 22/95. „Krajowy program zwiększania lesistości” nie został skorygowany po uchwale Sejmu RP.

1. W latach 1993-1997 zalesiono w Polsce łącznie 72,6 tys.ha gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej i nieużytków² w stosunku do planowanych ca 103,6 tys.ha (str. 22).

W ramach realizacji ww. programów objętych kontrolą, w latach 1993-1997 zalesiono 47,4 tys.ha gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe³ oraz w latach 1995-1997 17,6 tys. ha gruntów prywatnych⁴.

- **W ramach „Programu rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa...”, który przewidywał zalesienie w latach 1993-1997 72 tys. ha gruntów, zrealizowano 47,4 tys.ha zalesień, tj. 65,9 % planowanej powierzchni (str.23).**
- **W ramach „Krajowego programu zwiększania lesistości”, w którym przewidziano zalesić w latach 1995-1997 po 24 tys. ha gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa i gruntów prywatnych, zrealizowano zalesienia na 33 tys. ha gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych, tj. 137,5% planowanej powierzchni i 17,6 tys. ha gruntów prywatnych, tj. 73,3% (str.24).**
- **Na zalesienie gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa w latach 1993-1997 wydatkowano łącznie 115,6 mln zł, w tym: pożyczka Banku Światowego⁵ stanowiła 48%, pożyczka Europejskiego Banku Inwestycyjnego⁵ - 33%, dotacja Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 12% i budżet państwa - 7% oraz dofinansowano zalesianie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa (grunty prywatne) na łączną kwotę 16,1 mln zł, w tym: z budżetu państwa pochodziło 42% środków, z funduszu PHARE - 39% i z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej - 19 % (str. 44,45,47,48).**

2. Badania kontrolne wykazały, że nie ma spójnej polityki w zakresie zwiększania lesistości i zagospodarowania przestrzennego kraju.

- **Do czasu zakończenia kontroli NIK, stosownie do zapisu w „Krajowym programie zwiększania lesistości”, wojewodowie nie otrzymali opracowania stanowiącego wytyczne do studium zagospodarowania przestrzennego**

---

² W tym nieobjętych kontrolą 1,9 tys.ha - w ramach lasów publicznych, takich jak parki narodowe i lasy własności gmin, zalesionych w latach 1993-1997 oraz 5,7 tys.ha gruntów prywatnych, zalesionych w latach 1993-1994 - wg GUS.

³ Ilekoć mowa o Lasach Państwowych należy rozumieć przez to Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

⁴ Wg nazewnictwa przyjętego w „Krajowym programie zwiększania lesistości”.

⁵ Umowy pożyczek zawarte pomiędzy Rządem RP a Bankiem Światowym i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. GDLP otrzymywała z tego tytułu środki na zalesianie traktowane jako dotację z budżetu państwa.

województw. Staraniem Ministra OŚZNiL sporządzono „Studium przestrzenne zwiększania lesistości”, bez nadania mu charakteru obligatoryjnego i nie rozpowszechniono do wykorzystania przez wojewodów przy opracowywaniu studium (str 24-25). W związku z tym w 5 skontrolowanych województwach w projektach studium zagospodarowania przestrzennego nie uwzględniono tematyki zwiększania lesistości.

Brak koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju spowodował jednak, że projekty studium, które zostały opracowane w 92% skontrolowanych województw i w 62% przypadków zawierały problematykę zalesień, nie mają charakteru obowiązującego (str. 19,20).

- **Jedynie w 1 z 28 skontrolowanych gmin, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniono tematykę zalesień. W 26 gminach nie było studium uwarunkowań...** Zgodnie z przepisami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym przy sporządzaniu takiego opracowania zarządy gmin powinny uwzględnić uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa (str. 20,21).
- **W części skontrolowanych gmin miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz gminne programy zwiększania lesistości odbiegały zdecydowanie od założeń „Krajowego programu...”.** W niektórych gminach o stopniu lesistości poniżej 15% planowano zalesić od 0,5% do 1% powierzchni gminy. W jednej z gmin przy 6% stopniu lesistości nie przewidziano w ogóle zalesień (str. 29,30).

3. Nie stworzono warunków do wdrożenia programu zwiększenia lesistości:

- **„Krajowy program zwiększania lesistości”, według założeń zawierający zadania rządowe, nie stał się programem rządowym w rozumieniu przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.** Przyczyną było niespełnienie wymogów określonych w art.58 ust.5 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, tj. nie zapewniono środków finansowych na realizację zobowiązań dotyczących sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian planów istniejących, a także zaspokojenia roszczeń właścicieli nieruchomości objętych tymi planami, wynikających z art.14 pkt 2 oraz art.36 ust.1 i 2 wymienionej ustawy (str.24).
- **Wobec nie nadania zalesieniom charakteru zadań rządowych niektóre założenia programu nie miały charakteru obligatoryjnego.** W związku z tym **gminy nie były zobowiązane do sporządzania lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu wyznaczenia gruntów przeznaczonych do zalesienia.** W 5 z 28 skontrolowanych gmin nie wyznaczono gruntów do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, mimo iż w trzech z nich aktualny stopień lesistości jest niższy od 10%, a ponadto dwie gminy wymieniono w „Krajowym programie ...” jako gminy szczególnie preferowane w zwiększaniu lesistości (str. 21,29). Tylko 36% ze 127,5 tys.ha gruntów, zgłoszonych do końca 1997r. przez oddziały

terenowe AWRSP do przekazania LP, przeznaczone było do zalesienia wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (str. 39).

- **„Program rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa...” na etapie opracowania przez Ministerstwo OŚZNiL oraz akceptacji przez Radę Ministrów nie miał w pełni zapewnionych środków na realizację zalesień.** Przeznaczono na ten cel kwotę 40 mln USD, podczas gdy całkowity koszt zalesień w latach 1993-1997 określony został w programie na 79,6 mln USD (str.44).

4. Koordynacja działań w zakresie zwiększania lesistości sprawowana przez Ministra OŚZNiL była nieskuteczna.

- **Programy związane z zalesianiem gruntów, opracowane przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nie są zbieżne.** Powierzchnia gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa planowana do zalesienia w latach 1995-1997 w „Krajowym programie...” jest mniejsza o 30 tys.ha, tj. o niemal 56% od przyjętej na ten sam okres w „Programie rozwoju...”. W omawianych programach brak jest zapisu dającego możliwość zmniejszenia planowanych zalesień (str. 22). Lasy Państwowe zalesienia wykonane w latach 1993-1994 rozliczały w ramach realizacji „Programu rozwoju...”, a w okresie 1995-1997 na poczet realizacji „Krajowego programu ...”.
- **Nie utworzono zespołu koordynacyjnego dla zapewnienia koordynacji działań związanych z realizacją „Krajowego programu...”,** skład którego, zgodnie z założeniami programu, mieli stanowić m.in. przedstawiciele ministerstw: rolnictwa i gospodarki żywnościowej, ochrony środowiska zasobów naturalnych i leśnictwa, gospodarki przestrzennej i budownictwa, finansów, pracy i polityki socjalnej, edukacji narodowej (str. 25).
- **Rozmieszczenie przestrzenne zalesień wykonanych przez Lasy Państwowe w latach 1995-1997 było zróżnicowane i niedostosowane do istniejącego stopnia lesistości oraz możliwości jego zwiększenia stosownie do założeń „Krajowego programu...”** (str.31,32).
- Kontrola wykazała, że **4 z 13 skontrolowanych wojewodów sporządziło wojewódzki program zwiększenia lesistości, zgodnie z postanowieniami „Krajowego programu ...” i pismem Ministra OŚZNiL z dnia 10.11.1995r.** (str. 25,26).

5. W skontrolowanych województwach i regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych planowanie zalesień nie było dostosowane do projektu zakładającego osiągnięcie 30% lesistości.

- W wojewódzkich programach oraz zestawieniach sporządzonych przez 12 z 13 wojewodów skontrolowanych wykazano łącznie do zalesienia tylko 43% z 361,3 tys. ha gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej, przewidzianych w „Krajowym programie...” dla tych województw (str. 26).
- Ustalenia kontroli w Dyrekcji Generalnej LP wykazały, że **w planach finansowo-**

gospodarczych Lasów Państwowych również przyjęto do zalesienia w latach 1993-1997 tylko 63,8% powierzchni projektowanej w „Programie rozwoju...”, tj. 45,9 tys.ha (str.31).

- Skontrolowane regionalne dyrekcje Lasów Państwowych planowały w latach 1993-1997 zalesić 29,9 tys. ha gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej i nieużytków, tj. 69,2 % powierzchni dostępnej do zalesienia na ich terenie (str. 31,32).

6. Pozyskanie gruntów do zalesienia było niższe od zakładanego w programach zwiększenia lesistości w Polsce oraz podaży gruntów będących w dyspozycji Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

- Kontrola wykazała, że do końca 1997r. AWRSP zgłosiła do przekazania celem zalesienia 127,5 tys. ha gruntów, z których 83,2 tys.ha komisje, złożone z przedstawicieli: nadleśnictw, urzędów rejonowych, gmin i oddziałów terenowych AWRSP, zakwalifikowały do przejęcia przez Lasy Państwowe. Do końca 1997 r. oddziały terenowe Agencji przekazały Lasom Państwowym 49,7 tys. ha, tj. 60% powierzchni gruntów przeznaczonych do zalesienia. W zasobie Agencji pozostało 85,7 tys. ha gruntów (str.39).
- Dyrektorzy skontrolowanych oddziałów terenowych AWRSP w analizowanym okresie złożyli do kierowników urzędów rejonowych 338 wniosków o wydanie decyzji przekazujących Lasom Państwowym 40,1 tys. ha gruntów przeznaczonych do zalesienia. Część wniosków kierowano dopiero po upływie 8-17 miesięcy od przeprowadzonej lustracji gruntów. Grunty przekazywano z opóźnieniami sięgającymi 2 lat, mimo, iż decyzje obligowały do sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego w okresie miesiąca (str.39,40).
- Kierownicy urzędów rejonowych niejednokrotnie wydawali decyzje w terminie od roku do 2 lat od daty złożenia wniosku i na powierzchnie mniejsze od wnioskowanych przez Agencję (str.40).
- Ze względu na trudności w przejmowaniu gruntów, Lasy Państwowe w latach 1993 - 1997 zalesiły około 51% gruntów będących w ich zarządzie. Niejednokrotnie zalesiano grunty nie zawsze kwalifikujące się do nasadzeń i pełniące dotychczas inne istotne funkcje ekologiczne (str.33).
- W Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych brak było pełnych danych dotyczących ilości gruntów przejętych od AWRSP w latach 1993 -1996. Z badań kontrolnych wynika, że wg szacunków Lasów Państwowych w latach 1993-1997 jednostki organizacyjne LP przejęły łącznie około 71,7 tys.ha gruntów, w tym od AWRSP około 52,6 tys.ha , tj. o 2,9 tys. ha więcej niż wynika z danych Agencji. Dopiero w 1997r., w wyniku kontroli NIK, wprowadzona została wewnętrzna informacja dodatkowa LPIR-4a uwzględniająca informacje dotyczące gruntów przejętych od AWRSP (str. 40,41).

7. Realizacja zalesień odbiegała od założeń programów.

- **Z ustaleń kontroli przeprowadzonej w Dyrekcji Generalnej LP wynika, że w latach 1993-1994 Lasy Państwowe zalesiły 14,4 tys. ha gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, tj. 84,7% powierzchni przewidzianej w „Programie rozwoju...” (str.31). W tym samym okresie zalesionych zostało około 5,7 tys. ha gruntów prywatnych.⁶**
  - **Skontrolowane regionalne dyrekcje zalesiły 74% powierzchni dostępnej do zalesienia. Rozmieszczenie przestrzenne zalesień odbiegało od założeń programu i od stopnia lesistości.** Na terenie RDLP Zielona Góra, mającym ponad 48% lesistości wykonano zalesienia na 124% powierzchni ujętej w „Programie rozwoju ...”, a w RDLP Lublin - na 26% i w RDLP Radom - na 36%, mimo, iż średnia lesistość na ich terenie nie przekracza odpowiednio 25% i 24 % (str. 32,33).
  - **W latach 1995-1997 zalesiono 33 tys. ha gruntów stanowiących własność SP oraz 17,6 tys. ha gruntów prywatnych, co stanowi odpowiednio 137,5% i 73,3% powierzchni przewidzianej w „Krajowym programie...” (str. 24).**
  - **Z ustaleń kontroli wynika, że w latach 1996 - 1997 w 25 województwach zalesienia gruntów prywatnych realizowano głównie w ramach środków pochodzących z funduszu PHARE. Zalesiono 5,9 tys. ha, tj. 90,7% projektowanej powierzchni.** Planowanych zalesień nie zrealizowano w pełni w 17 województwach, na terenie których zalesiono od 30,6% powierzchni w b. województwie katowickim do 98,7% w b. woj. skierniewickim (str. 41).
  - **Prowadzone zalesienia nie zawsze były zgodne z wymogami określonymi w „Zasadach hodowli lasu” i „Instrukcji ochrony lasu”⁷ obowiązującymi w Lasach Państwowych.** Z badań kontrolnych wynika, że w 3 z 27 skontrolowanych nadleśnictw występowały nieprawidłowości w składzie gatunkowym zakładanych upraw, a w 2 do nasadzeń używano sadzonek w nieodpowiednim wieku lub niewłaściwej jakości. W 4 nadleśnictwach stwierdzono zaniedbania w przygotowaniu gleby, a jej stopień zapędrczenia w okresie od 2 do 6 lat, nie badało 15 nadleśnictw, planujących taką czynność. Planowanej pielęgnacji gleby nie wykonywało w kolejnych latach od 3 do 7 nadleśnictw. Niewystarczająca była ochrona nasadzeń przed zwierzyną, przez grodzenie oraz chemiczne i mechaniczne zabezpieczanie sadzonek. Skutkowało to do słabą udatnością upraw (str.34-37).
- 8. Niedostateczne było zainteresowanie zalesieniami przez właścicieli gruntów.**
- **Do zarządów 5 z 28 skontrolowanych gmin w latach 1995-1997 nie wpłynęły żadne wnioski od właścicieli gruntów w sprawie dofinansowania zalesień, a w 6 innych gminach zainteresowanych dofinansowaniem było od 1 do 8 osób.** Stopień lesistości na terenie 3 z tych gmin jest niższy od 10%, a 9 z nich zaliczonych jest do szczególnie preferowanych w zwiększaniu lesistości (str. 29,30).

---

⁶ Wykonanie szacunkowe wg danych GUS „Leśnictwo 1994” i „Leśnictwo 1995”. „Program rozwoju ...” dotyczył tylko zalesień na grutach własności SP.

⁷ Niepublikowane - patrz przypis nr 32 na str. 34

- W analizowanym okresie tylko w 2 z 28 skontrolowanych gmin w związku z zalesieniami wydano po 1 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, pomimo, iż w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 9 z nich nie wyznaczyło gruntów przeznaczonych do zalesienia. Do zarządów gmin nie wpływały wnioski właścicieli gruntów o wydanie takich decyzji (str.29).
- 9. Niedoborowi środków finansowych na realizację zalesień towarzyszyło niepełne i niewłaściwe wykorzystanie funduszy przeznaczonych na ten cel.**
- W kontrolowanym okresie ilość środków wydatkowanych na zalesienia z budżetu państwa za pośrednictwem wojewodów wzrosła ponad dwukrotnie, z 1 367,4 tys zł - w 1995r do 3 398,6 tys zł - w 1997r., jednak w 9 z 13 skontrolowanych województw środki te nie były wykorzystane. Wydatkowano od 6,5% planowanych kwot w b.województwie konińskim i 22,8% w b.woj. siedleckim w 1995r., do 82% w b.woj. bielskim w 1997r. (str.47-49).
  - Kontrola wykazała również niezgodne z przeznaczeniem wydatkowanie środków zarezerwowanych w budżecie na realizację I etapu „Krajowego programu zwiększania lesistości” w 9 województwach. Środki przeznaczone na aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i prace geodezyjne, w związku z zalesieniami wydawano m.in. na nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności SP i aktualizację granic obwodów łowieckich (str.48,49).
  - Tylko 1 wojewoda z 8 skontrolowanych, dysponujących w okresie 1995-1997r. dotacjami na zalesienia z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wykorzystał w całości przyznane środki, pozostali wydatkowali od 21,3% - w b.województwie zielonogórskim do 98,8 % - w b.woj. bielskim (str. 49,50).
  - Nie została wykorzystana kwota uzgodniona w porozumieniu podpisanym w 1997r. między Ministrem OŚZNiL, a Prezesem Krajowego Urzędu Pracy, w zakresie wspierania zalesień środkami Funduszu Pracy. Z ustaleń kontroli wynika, że z uzgodnionych 5,8 mln zł, przeznaczonych m.in. na wykonanie nasadzeń na powierzchni 1,8 tys.ha, wykorzystano 5,1 tys.zł , tj. 87%, za które m.in. zalesiono 439 ha gruntów i dokonano pielęgnacji 3,1 tys.ha upraw.
Tylko w 1 RDLP z 8 skontrolowanych wydano w całości kwotę przeznaczoną na ten cel z Funduszu Pracy, pozostałe wykorzystały od 61% uzgodnionych środków - w RDLP w Szczecinie do 97% - w RDLP w Białymstoku (str. 45,46).
  - Kierownicy urzędów rejonowych wydawali decyzje o przyznaniu dotacji na finansowanie zalesień na gruntach prywatnych mimo niekompletności wniosków, w tym m.in. braku opinii zarządu gminy co do zgodności przeznaczenia działki z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (str.27). Zarządy gmin opiniowały pozytywnie wnioski o dofinansowanie zalesień, mimo, iż grunty nie były przeznaczone na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (str.29,30).

- **Wydatki ponoszone przez nadleśnictwa na zalesienie refundowane były przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych z opóźnieniami**, niejednokrotnie dochodzącymi od 4 do 8 miesięcy od daty wystawienia faktury przez regionalną dyrekcję LP (str.47).

10. Brak dostatecznej kontroli i nadzoru nad realizacją zadań w zakresie zwiększania lesistości sprzyjał powstałym nieprawidłowościom, w części skontrolowanych jednostek organizacyjnych.

- Z ustaleń kontroli wynika, że w około 20% porozumień zawartych między kierownikami urzędów rejonowych, a nadleśniczymi w sprawie powierzenia nadzoru nad gospodarką w lasach nie stanowiących własności SP nie zamieszczono zapisu dotyczącego sposobu kontroli realizacji zadań przez nadleśniczych. Inni kierownicy urzędów rejonowych kontrole przeprowadzali sporadycznie (str. 28,29).
- W jednej RDLP z 9 skontrolowanych sporadycznie dokonywano kontroli prac zalesieniowych w podległych nadleśnictwach, w innych nie egzekwowano skutecznie wydanych zaleceń pokontrolnych (str. 33).
- W nadleśnictwach zalesiano grunty nie przeznaczone na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (str. 37).
- Niedostateczny był nadzór ze strony właściwych służb nadleśnictw nad realizacją prac przez leśniczych. W książkach służbowych leśniczych brak było wpisów o przeprowadzonych kontrolach prac zalesieniowych przez właściwych pracowników nadleśnictw (str.38).

11. W trakcie kontroli stwierdzono uszczuplenia budżetu państwa wynikające z: nieprawidłowego rozliczenia prac zalesieniowych w Nadleśnictwie Borne-Sulinowo - na kwotę 1.790 zł, wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na zalesienia w Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie - na kwotę 17.054 zł oraz nieprawidłowo naliczonego podatku leśnego w Urzędzie Gminy w Osieku Małym - na kwotę 3.359 zł.

Łącznie uszczuplenia wyniosły 22.203 zł, z czego 20.920 zł zwrócono do budżetu państwa. Pozostała kwota 1.283 zł jest w trakcie odzyskiwania przez UG w Osieku Małym (str.54).

3. Wnioski

Wyniki kontroli wskazują, że dla osiągnięcia w Polsce 30% lesistości, niezależnie od konieczności realizacji przez skontrolowane jednostki organizacyjne wniosków pokontrolnych, zdaniem NIK istnieje potrzeba rozważenia możliwości podjęcia działań przez:

- Prezesa Rady Ministrów w trybie nadzoru w celu:
  - przyspieszenia opracowania koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, stosownie do przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem problematyki zalesień,
  - nadania zadaniom związanym ze zwiększaniem lesistości Polski charakteru zadań rządowych;
- Ministra OŚZNiL w celu:
  - uzupełnienia i uzgodnienia „Krajowego programu zwiększania lesistości”, a następnie zatwierdzenia przez Radę Ministrów jako programu zawierającego zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zgodnie z przepisami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy o finansach publicznych,
  - poprawy koordynacji zadań w zakresie zwiększania lesistości,
  - zapewnienia stosownie do zapisu w „Krajowym programie zwiększania lesistości” wytycznych dotyczących przestrzennego zwiększania lesistości do opracowywanych przez organy samorządu województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw,
  - tworzenia warunków ekonomiczno-finansowych dla realizacji „Krajowego programu zwiększania lesistości”, w tym pozyskania środków pozabudżetowych;
- Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w celu:
  - zapewnienia realizacji zalesień zgodnie z założeniami „Krajowego programu zwiększania lesistości”, przyjętymi dla Lasów Państwowych,
  - przejmowania przez Lasy Państwowe gruntów przeznaczonych do zalesienia stosownie do potrzeb w tym zakresie, wynikających z założeń „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
  - prowadzenia skutecznego nadzoru nad podległymi jednostkami

organizacyjnymi dla zapewnienia właściwej i terminowej realizacji zalesień,

- **Kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w celu:**
  - pozyskania środków finansowych na realizację zalesień, także z lokalnych źródeł pozabudżetowych,
  - poprawy we wszystkich jednostkach organizacyjnych nadzoru nad działaniami związanymi ze zwiększaniem lesistości.

Ponadto:

- tematyka zalesień powinna być uwzględniona w uchwalanych przez sejmiki województw⁸ planach zagospodarowania przestrzennego województw i w uchwalanym przez rady gmin studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;

- zarządy województw⁹ przy planowaniu zalesień, powinny rozważyć możliwość

uwzględnienia aktualnego stanu ilościowego gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej;

- zarządy gmin przy sporządzaniu zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, powinny rozważyć możliwość uwzględnienia gruntów przeznaczonych do zalesienia, co pozwoli na sprawniejsze przekazywanie przez starostów gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej Lasom Państwowym w celu zalesienia;

- zarządy gmin powinny rozważyć możliwość zaktywizowania działań w celu szerszego zainteresowania zalesieniami właścicieli gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej, informując mieszkańców gminy w sposób miejscowo przyjęty o:

- przystąpieniu gminy do realizacji „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
- gruntach przeznaczonych do zalesienia położonych na terenie gminy,
- pomocy państwa w realizacji zalesień przez:

- * zapewnienie stosownej liczby i rodzaju sadzonek ze strony Lasów Państwowych,

- * udzielenie fachowego doradztwa przy przygotowaniu gruntu i zakładaniu

---

⁸ W oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668) i ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. Nr 91, poz. 576), które weszły w życie 1 stycznia 1999 r.

⁹ Stosownie do art. 41 ust. 2 pkt 4 wymienionej ustawy o samorządzie województwa.

upraw leśnych,

- * sfinansowanie i sporządzenie uproszczonego planu urządzenia lasu.**

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego

1.1. Powiększanie zasobów leśnych

Politykę państwa w zakresie leśnictwa realizuje Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa - zgodnie z ustawą z dnia 20 grudnia 1989r. o utworzeniu urzędu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa¹⁰. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa wykonuje swoje zadania w szczególności przez tworzenie warunków ekonomiczno-finansowych, organizacyjnych i technicznych ochrony środowiska, gospodarki zasobami naturalnymi i leśnictwa (art. 4 pkt 3).

Powiększanie zasobów leśnych następuje m.in. w wyniku zalesiania gruntów. Do zalesienia mogą być przeznaczone m.in.: nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolnej oraz inne grunty nadające się na ten cel, wymienione w art.14 ust. 2 **ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach** zwanej w dalszej części „Ustawą”.

Wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa „Krajowy program zwiększania lesistości” opracowany przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, zatwierdzony przez Radę Ministrów (art. 14 ust. 2a Ustawy).

Grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 14 ust. 3 Ustawy).

Obowiązek zalesiania gruntów ciąży na nadleśniczych w odniesieniu do gruntów w zarządzie Lasów Państwowych oraz na właścicielach lub użytkownikach wieczystych pozostałych gruntów. (art.14 ust. 4 Ustawy).

Zgodnie z art. 56 **ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym**¹¹ Prezes Rządowego Centrum Studiów Strategicznych¹² sporządza i aktualizuje koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, którą przedstawia Radzie Ministrów. Prezes Rady Ministrów przedkłada koncepcję Sejmowi RP.

Wojewoda w oparciu o koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju sporządzał studium zagospodarowania przestrzennego województwa, określające uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa, oraz obszary przewidywane do realizacji tej polityki. W studium należało umieszczać także wpisane do rejestru zadania rządowe, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

¹⁰ Dz.U. Nr 73, poz. 433 ze zm.

¹¹ t.j.Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139.

¹² do 1.01.1997 r. Minister - Kierownik CUP. Zmiana wprowadzona art. 62 pkt 2 lit.a) ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz.U. Nr 106, poz. 496)

oraz obszary przewidywane do realizacji tej polityki - art.57 ust.1 i 1a¹³.

Stosownie do art.59 ust.1 i 4 oraz ust. 5¹⁴ wojewoda sporządzał wojewódzkie programy zawierające zadania rządowe należące do jego właściwości, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Obwieszczenie o ich sporządzeniu ogłaszał w wojewódzkim dzienniku urzędowym, ale dopiero po zapewnieniu środków finansowych niezbędnych do realizacji zobowiązań, określonych w art.14 pkt 2 i art. 36 ust. 1 i 2 tej ustawy.

Stosownie do art. 61 ust.1 pkt 1¹⁵ omawianej ustawy wojewoda sporządzał i prowadził wojewódzki rejestr, w którym zamieszczał zadania rządowe wynikające z programów sporządzonych przez naczelne i centralne organy administracji państwowej i z programów wojewódzkich. Zgodnie z art.62 ust.2-5¹⁶ zadania rządowe wprowadzano do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego po uprzednim przeprowadzeniu negocjacji z gminą, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Podstawą negocjacji był wpis do wojewódzkiego rejestru, a przedmiotem - warunki tego wprowadzenia. Przedstawicielem rządu w negocjacjach z gminą był wojewoda. Szczegółowe zasady prowadzenia negocjacji określone były w **Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1995 r. w sprawie trybu sporządzania programów oraz negocjacji warunków wprowadzenia zadań rządowych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**¹⁷. Stosownie do § 17 Rozporządzenia, do czasu opracowania koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju i studiów wojewódzkich, programy zadań rządowych sporządzane były z wykorzystaniem ustaleń zawartych w planach miejscowych, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy.

Zarządy gmin zobligowane zostały przepisami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (art.6) do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w celu określenia polityki przestrzennej.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym "Studium..." nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Przepisem gminnym jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (art. 6 ust. 7).

Ewidencję gruntów oraz gleboznawczą klasyfikację gruntów prowadziły rejonowe organy rządowej administracji ogólnej, stosownie do art.5 pkt 23 c **ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy**

¹³ Art. 57 skreślony przez art. 91 pkt 18 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji - w związku z reformą ustawową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668) z dniem 1 stycznia 1999 r.

¹⁴ Art. 59 skreślony przez art. 91 pkt 20 ustawy j.w. z dniem 1 stycznia 1999 r.

¹⁵ Art. 61 ust. 1 pkt 1 zmieniony przez art. 91 pkt 23 ustawy j.w. - w związku z ustawą ustrojową państwa - z dniem 1 stycznia 1999 r. Obecnie brzmi następująco: „Wojewoda sporządza i prowadzi wojewódzki rejestr, w którym zamieszcza: zadania rządowe i zadania samorządu województwa, wynikające z programów, o których mowa w art. 54 d; art. 58.

¹⁶ Art. 62 ust. 1 określa, że warunkiem realizacji zadań rządowych, o których mowa w art. 58 ust. 1 jest ich wprowadzenie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w brzmieniu: od dnia 1 stycznia 1999 r., zmiana w związku z reformą ustrojową państwa.

¹⁷ Dz.U. Nr 8, poz. 36

gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw¹⁸.

Zgodnie z art.40 ust.1 **ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej¹⁹** kierownik urzędu rejonowego mógł, za zgodą wojewody, powierzyć prowadzenie niektórych spraw należących do jego właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji, organom gminy położonej na obszarze działania urzędu. Dotyczyło to także prowadzenia ewidencji gruntów.

Sposób prowadzenia ewidencji gruntów określony został w **Zarządzeniu Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej z dnia 20 lutego 1969r.²⁰** obowiązującym do 13 stycznia 1997r. oraz w **Rozporządzeniu Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków²¹.**

1.2. Organizacja Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe

Organizację PGL LP określają przepisy Ustawy :

Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, zwane dalej „Lasami Państwowymi”(art. 4 ust.1)

W ramach sprawowanego zarządu Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa i ustalają jego wartość (art. 4 ust. 3).

Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych (art. 33 ust.1).

Dyrektor generalny w szczególności: ... inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz kierowników innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych o zasięgu krajowym (art.33 ust. 3).

Dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w szczególności:...inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność nadleśniczych i kierowników jednostek organizacyjnych o zasięgu regionalnym (art.34).

Nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu. W szczególności: ... bezpośrednio zarządza lasami, gruntami i innymi nieruchomościami Skarbu Państwa, pozostającymi w zarządzie Lasów Państwowych; inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność pracowników nadleśnictw (art.35).

Lasy Państwowe prowadzą działalność na zasadzie samodzielności finansowej i pokrywają koszty działalności z własnych przychodów (art. 50).

Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone przez

---

¹⁸ Dz.U. Nr 34, poz. 198 ze zm.

¹⁹ Dz.U.Nr 21, poz. 123 ze zm. utraciła moc z dniem 1 stycznia 1999 r. - wejście w życie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 91, poz. 577).

²⁰ MP Nr 11, poz. 98 ze zm.

²¹ Dz.U. Nr 158, poz. 813 ze zm. - rozporządzenie utraciło moc z dniem 1 stycznia 1999 r. w części sprzecznej z ustawą z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. Nr 30, poz. 163) w brzmieniu ustalonym przez art. 60 pkt 22 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. „o zmianie...”; w związku z reformą ustrojową państwa.

administrację rządową, w szczególności na:

- wykup lasów i gruntów do zalesień oraz ich rekultywację,
- wykonywanie „Krajowego programu zwiększania lesistości”, o którym mowa w art.14 ust.2a, oraz pielęgnację i ochronę upraw i młodników powstałych w ramach realizacji tego programu (art. 54 pkt 1 i 2).

Dysponentami środków budżetowych w zakresie dotacji celowych na zadania zlecone, o których mowa w art.54, są: Dyrektor Generalny, dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych i nadleśniczowie , zgodnie z przepisami prawa budżetowego (art. 55).

Szczegółowe zasady gospodarki finansowej w PGL Lasy Państwowe określone są w **rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r.**²².

Nadzór nad Lasami Państwowymi sprawuje Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (art.4 ust.4 Ustawy).

1.3. Zalesianie gruntów Skarbu Państwa przez PGL Lasy Państwowe

W zarząd Lasów Państwowych (nadleśnictw) przekazuje się stanowiące własność Skarbu Państwa grunty przeznaczone do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Decyzję w tej sprawie wydawał kierownik urzędu rejonowego (art.36 ust.1 i 2 Ustawy).

Zgodnie z art.24 ust.4 ustawy z **dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw**²³, na podstawie której Skarb Państwa powierzył Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do mienia wskazanego w art. 1 i 2 tej ustawy. Na wniosek Agencji, właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości rejonowy organ rządowej administracji ogólnej przekazywał nieodpłatnie, w drodze decyzji, Lasom Państwowym wydzielone geodezyjnie grunty wchodzące w skład Zasobu, przeznaczone do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Stosownie do art.19 tej ustawy przekazanie nieruchomości następuje w formie protokołu zdawczo-odbiorczego, zawierającego spis z natury przejmowanych nieruchomości. Agencja może nieodpłatnie przekazywać Lasom Państwowym wydzielone geodezyjnie inne grunty nadające się do zalesienia. Przekazanie następuje w drodze umowy zawartej między Prezesem Agencji a Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych.

Szczegółowy tryb przekazywania gruntów określony został w **Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 6 kwietnia 1994 r. w sprawie trybu przekazywania mienia wchodzącego w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, w razie ustanowienia lub wygaśnięcia zarządu, oraz trybu ustalania i wnoszenia opłat**²⁴. Zgodnie z § 1 ust.1 przekazanie w zarząd mienia wchodzącego w skład Zasobu WRSP może nastąpić na wniosek państwowej jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej. We wniosku należy wskazać położenie i powierzchnię nieruchomości, cel na jaki ma

---

²² Dz.U. Nr 134, poz 692

²³ Dz.U. z 1991 r. Nr 107, poz. 464 ze zm.

²⁴ Dz.U. Nr 51, poz. 208

być wykorzystana oraz czas trwania zarządu.

Kierownik jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych, z wyjątkiem kierownika jednostki organizacyjnej o której mowa w art.32 ust.2 pkt 4 Ustawy, za zgodą Dyrektora Generalnego, może nabywać stanowiące własność osób fizycznych lub prawnych lasy oraz grunty przeznaczone do zalesienia, jak również inne grunty i nieruchomości, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa (art.37 ust.1 Ustawy).

Szczegółowe zasady nabywania przez nadleśnictwo lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia określił Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w **zarządzeniu z dnia 27 maja 1992 r.**²⁵. Od dnia 20.06.1998r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 maja 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad nabywania przez kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych lasów, gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz innych nieruchomości stanowiących własność osób fizycznych i prawnych²⁶.

Sposób prowadzenia ewidencji gruntów w Lasach Państwowych uregulowany został **Zarządzeniem Nr 47 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 31 grudnia 1993r. w sprawie zasad ewidencji gruntów w Lasach Państwowych**²⁷. W instrukcji, stanowiącej załącznik do zarządzenia, stwierdzono, że prowadzenie księgi ewidencji gruntów nie zwalnia z obowiązku zgłaszania zmian powstałych w ewidencji gruntów do organów prowadzących powszechną ewidencję gruntów i uzyskiwania potwierdzenia wprowadzenia zmian przez te organy.

1.4. Zalesianie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa

Właściciele lub użytkownicy wieczystości gruntów mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa przeznaczone na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów zalesienia gruntów, określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Decyzję w sprawie przyznania środków na pokrycie tych kosztów wydawał kierownik urzędu rejonowego na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego po zaopiniowaniu przez zarząd gminy (art. 14 ust. 3 i 5 Ustawy).

---

²⁵ MP z 1992 r. Nr 19, poz. 141 - utracił moc obowiązującą z dniem 5 września 1997 r. - wejście w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. zmieniającej ustawę o lasach (Dz.U. Nr 54, poz. 349).

²⁶ Dz.U. Nr 69, poz. 450

²⁷ niepublikowane

2. Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Od 1991 r. w zakresie gospodarki leśnej obowiązują założenia polityki państwa zawarte w dokumencie „Polityka ekologiczna państwa”, przyjętym 10 maja 1991r. przez Sejm RP i określającym główne kierunki działań podejmowanych m.in. w celu odwrócenia katastrofalnych zmian w przyrodzie. Dokument ten ustala, że „...w polityce gospodarczej kryteria ekologiczne uzyskają równoznaczną rangę z kryteriami ekonomicznymi.”

Zwiększenie lesistości Polski do 30% w perspektywie 2010 roku przewiduje uchwała Sejmu RP z dnia 1 marca 1996r. w sprawie kompleksowej ochrony lasów i racjonalnej gospodarki leśnej. Realizacja tego celu ma znaczenie nie tylko w skali kraju, ale jest również zbieżna z rezolucjami i porozumieniami międzynarodowymi, których Polska jest sygnatariuszem i które służyć mają ogólnej poprawie stanu środowiska przyrodniczego na świecie.

Lasy kształtują warunki ekologiczne także poza granicami swego występowania. Mają istotny wpływ na sąsiednie ekosystemy m.in. przez: poprawę bilansu wodnego, ograniczenie prędkości i siły wiatru, zmniejszenie ekstremalnych stanów temperatury powietrza i gleby, ograniczenie erozji gleb.

Wskaźnik lesistości w Polsce wynosi 28,1%. Zalesienie obszaru kraju jest nierównomierne i waha się od 12,3% powierzchni b.województwa płockiego, 13,7% - b.woj. skierniewickiego i 14,8% - b.woj. łódzkiego do 48,6% - b.woj. krośnieńskiego i zielonogórskiego.²⁸

W wielu krajach europejskich udział lasów i zadrzewień w ogólnej powierzchni państwa jest wyższy od wskaźnika lesistości w Polsce. Wg danych GUS²⁹ wynosi on na przykład: w Niemczech 30%, w Czechach 34%, w Słowacji 41%, w Austrii 47%, w Szwecji 59%, w Finlandii 65%. W Europie wskaźnik lesistości kształtuje się na poziomie 32%.

Lasy polskie charakteryzują się niekorzystną strukturą gatunkową i wiekową. W przewadze są monokulturami, aż 77,3% to drzewostany iglaste, głównie sosnowe. W strukturze wiekowej dominują młode drzewostany, w wieku do 40 lat, które zajmują 41,8% powierzchni. Stan zdrowotny lasów w Polsce określany jest jako zły. W 1996r. blisko 40% drzew wykazywało istotnie uszkodzenia, a tylko 10% sklasyfikowano jako zdrowe.²⁹

Na przestrzeni ostatnich 12 lat stopień lesistości w Polsce wzrósł z 27,7% w 1985 r. do 28,1% w 1997 r. Powierzchnia zalesianych gruntów rolnych i nieużytków zwiększyła się z 6,7 tys.ha rocznie - w 1985 r. do 18,3 tys. ha w 1997 r.³⁰

Projektowany w perspektywie 2020r. wzrost lesistości do 30% wymaga zwiększenia powierzchni wykonywanych corocznie zalesień do około 24 tys.ha.

W Polsce istnieją bardzo duże możliwości zwiększenia powierzchni leśnej. Wynikają one z dużego areалу słabych gleb - około 1,5 mln ha, których uprawa jest nieopłacalna i rzutuje na dużą podaż gruntów do zalesienia, a także ze znacznej powierzchni gruntów rolnych skażonych metalami ciężkimi, które nie mogą być użytkowane w celu produkcji

---

²⁸ dane wg GUS. Leśnictwo 1997r.

²⁹ dane wg GUS. Mały rocznik statystyczny 1998r.

³⁰ dane wg GUS - jak w przypisie 28, 29

żywności.

Zadania związane ze zwiększaniem lesistości zawarte zostały w 2 programach sporządzonych przez Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa:

- w „Programie rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa i ochrony ekosystemów w parkach narodowych na lata 1993-1997”. W programie tym zakładano zalesić do końca 1997r. 72 tys. ha gruntów porolnych, będących własnością Skarbu Państwa. Zalesienia miały być finansowane z: budżetu Państwa, kredytu Banku Światowego, kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego i z innych źródeł. Za ogólne wdrożenie programu odpowiedzialny został Minister OŚZNiL, a do realizacji zadań w części dotyczącej leśnictwa zobowiązane zostało PGL Lasy Państwowe.

- w „Krajowym programie zwiększania lesistości” przyjęto, że celem programu jest „...zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości kraju do 30% w 2020 r., a także optymalnego rozmieszczenia zalesień, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz instrumentów realizacyjnych.” Przyjęto, że zalesienia realizowane będą z: budżetu Państwa a wielkość środków w poszczególnych latach będzie ustalana w ustawie budżetowej, z NFOŚiGW i z innych źródeł.

Określono, że w celu nadania „Krajowemu programowi...” rangi programu rządowego Minister - Kierownik Centralnego Urzędu Planowania³¹ uwzględni w trybie prac nad strategią rozwoju kraju problem zwiększania lesistości jako obligatoryjny element „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, podlegającej przedłożeniu Sejmowi RP.

W ramach realizacji „Krajowego programu...” Minister OŚZNiL zobligowany został do spowodowania opracowania do końca 1996r. projektu „Studium przestrzennego zwiększenia lesistości Polski”, jako wytycznych do studium zagospodarowania przestrzennego województwa, wojewodowie - do spowodowania opracowania wojewódzkich programów zwiększania lesistości, w oparciu o koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju i założenia „Krajowego programu...”, oraz uwzględnienie tego opracowania w „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa”, przy czym zaznaczono, że niezbędne jest zachowanie zasady spójności studium z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju i pozostałymi programami regionalnymi (wojewódzkimi).

Zapisano również, że: „Realizacja programu zwiększania lesistości odbywać się będzie w drodze ustalenia przeznaczania gruntów do leśnego zagospodarowania w miejscowym planie przestrzennego zagospodarowania (z zachowaniem warunków określonych w ustawach) oraz stymulowania wykonania zalesień przez właścicieli i zarządców gruntów. W celu określenia polityki przestrzennej gminy właściwe jest przy sporządzaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” ustalić przebieg granicy polno-leśnej, przez określenie konturu istniejących i przyszłych kompleksów leśnych. W Studium należy określić obszary do zalesienia, dla których sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub aneksu do tego planu jest niezbędne. Powinno to

---

³¹ od 1.01.1997r. Prezes Rządowego Centrum Studiów Strategicznych - patrz przypis 12 na str.12

dotyczyć obszarów ujętych w wojewódzkim programie i rejestrze zadań rządowych - dla których koszty sporządzenia planów pokrywane są z budżetu Państwa oraz pozostałych większych (w zasadzie powyżej 5 ha) kompleksów leśnych".

3. Istotne ustalenia kontroli

3.1. Tematyka zalesień w zagospodarowaniu przestrzennym kraju

3.1.1. Studium zagospodarowania przestrzennego województwa

1. Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym nakładała na wojewodę obowiązek sporządzenia studium zagospodarowania przestrzennego województwa. Stosownie do zapisu w „Krajowym programie...” studium to „...w zakresie zwiększania lesistości powinno określić w ujęciu przestrzennym funkcje zalesień w poszczególnych częściach województwa oraz wskazać większe terytorialnie obszary własności Skarbu Państwa oraz właścicieli prywatnych gruntów przeznaczonych do zalesień i zaliczonych do zadań krajowych i regionalnych ze względu na przyjęte w „Krajowym programie zwiększania lesistości” priorytety”.

Skontrolowano 13 urzędów wojewódzkich, tj. 26,5 % istniejących, zajmujących łącznie 9,3 mln ha, w tym 2,9 mln ha lasów i gruntów leśnych, tj. 33,7% ogólnej powierzchni lasów. Charakteryzują się one lesistością od 12,3% w b.woj. plockim, 13,7% - w b.woj. skierniewickim i 15,4% - w b.woj. konińskim do 48,6% - w b.woj. zielonogórskim, przy średniej krajowej wynoszącej 28,1%.

2. Do prac nad „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa” w kontrolowanych urzędach wojewódzkich przystąpiono w latach 1995-1996. Tylko w 1 z nich opracowanie projektu „Studium” nie zostało ukończone:

B.Wojewoda Bielski 23.02.96 r. zawarł umowę z Wojewódzkim Biurem Planowania Przestrzennego na opracowanie, w terminie do 30.09.98r., studium zagospodarowania przestrzennego województwa. Porozumieniem dodatkowym z dnia 15.10.97r. termin ten przedłużono do 30.03.1999r.,

W pozostałych 12, tj. 92,3% skontrolowanych województw opracowano projekty studium. Ze względu na brak do chwili obecnej „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” opracowane studium województw nie mają charakteru obowiązującego;

- *W b.województwie olsztyńskim prace nad studium podjęto w 1996 r. Projekt studium opiniowany był w IV kw. 1996 r. przez Sejmik Samorządowy. Nie przedłożono go jednak do uzgodnienia Prezesowi Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast w zakresie spójności z koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju i programów zawierających zadania rządowe.*
- *W b.województwie koszalińskim studium - I edycja zostało opracowane przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego i w październiku 1997r. przedstawione*

Sejmikowi Samorządowemu b.Województwa Koszalińskiego, który nie zgłosił uwag. Jednak ze względu na brak koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, która winna być podstawą do sporządzenia studium, Sejmik wstrzymał się od oficjalnego zaopiniowania.

- W b.województwie plockim prace nad studium podjęto w II kw. 1995r. W lipcu 1996r zakończono opracowanie wstępnej wersji studium. Została ona pozytywnie zaopiniowana przez Sejmik Samorządowy i przekazana do Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. Ostateczna wersja studium zostanie zredagowana po przyjęciu koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.*

3. W pięciu województwach, tj. 38,4% skontrolowanych, przy opracowywaniu studium nie uwzględniono programu zwiększania lesistości.

- B.Wojewoda Bielski nie przekazał Wojewódzkiemu Biuru Planowania Przestrzennego wojewódzkiego programu zwiększania lesistości w celu uwzględnienia go w sporządzanym studium zagospodarowania przestrzennego b.województwa bielskiego;*
- W studium zagospodarowania przestrzennego b.województwa tarnobrzskiego nie uwzględniono założeń dotyczących zwiększenia lesistości, wynikających z „Krajowego programu...”.*
- W studium zagospodarowania przestrzennego b.województwa zielonogórskiego zawarto zapis o stopniowym zwiększaniu lesistości. Natomiast wojewódzki program zwiększania lesistości będzie uwzględniony w opracowywanej obecnie wersji studium.*
- W studium zagospodarowania przestrzennego b.województwa konińskiego znajduje się jedynie zalecenie prowadzenia zalesień w strefach ochronnych i na terenach mało przydatnych dla rolnictwa. Innych zapisów na temat zwiększania lesistości w studium brak.*
- W b.województwie gorzowskim w studium zaznaczano tylko potrzebę zwiększania lesistości w dziale Polityka zagospodarowania.*

3.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W celu określenia polityki przestrzennej zarządy gmin powinny, stosownie do przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, sporządzić studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zgodnie z „Krajowym programem zwiększania lesistości” przy sporządzaniu studium: „właściwe jest ustalić przebieg granicy polno-leśnej przez określenie konturu istniejących i przyszłych kompleksów leśnych.”

Spośród 28 skontrolowanych gmin tylko w dwóch, tj. 7,1% opracowano studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Tylko w jednym studium zawarto tematykę zalesień, stosownie do wskazań „Krajowego programu zwiększania lesistości”, a w drugim zagadnienia gospodarki leśnej ujęto ogólnie.

- Rada Miasta Wadowice - b. woj.bielskie zatwierdziła studium 18 czerwca 1998r. W treści studium ujęto tematykę zalesień, a na załączonych do studium mapkach oznaczono tereny do zalesienia, wyznaczono granicę polno - leśną poprzez określenie konturów istniejących i przyszłych kompleksów leśnych.*
- Rada Gminy w Chelmcu - b.woj.nowosądeckie w kwietniu 1998r. uchwaliła studium, w*

którym w dziale „Leśnictwo i środowisko przyrodnicze” omówiono ochronną rolę lasów i ustalono zasady gospodarowania terenami leśnymi i przeznaczonymi do zalesienia. W studium nie zawarto jednak zapisów dotyczących granicy polno-leśnej i powierzchni terenów pod zalesienia.

Z pozostałych 26 gmin: w 9, tj. ca 35% nie przystąpiono do sporządzania studium, w 11, tj. ca 42% Rada Gminy podjęła stosowną uchwałę, ale do czasu zakończenia kontroli NIK nie wybrano wykonawcy, w 6, tj. ca 23% Rada Gminy podjęła uchwałę, wyłoniono wykonawcę i studium znajdowało się w trakcie opracowania.

3.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mzpm)

Spośród 28 gmin: 11 dysponuje mpzp uchwalonym w 1994 r., 10 - w okresie 1990-1993 i pozostałe 7 - w latach 1981-1989.

W 5 gminach, tj. w ca 18% skontrolowanych gmin, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nie wyznaczono gruntów do zalesienia, w 4 innych nie ustalono powierzchni lub lokalizacji zalesień, lecz zawarto jedynie zalecenia dotyczące zalesiania nieużytków i gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, lub też nie zmieniano planów w związku z programem zalesień.

- *Mpzp dla gminy Jeżów - b.woj.skierniewickie uchwalony w 1985r., nie określa gruntów do zalesienia. Organy gminy nie podejmowały działań dla jego zmiany w celu wyznaczenia takich gruntów. W latach 1995 - 1997 zalesień nie prowadzono, gdyż, jak wyjaśniono, nie było zainteresowania rolników. Lasy zajmują jedynie 6% powierzchni gminy. W „Krajowym programie...” Jeżów zaliczony został do grupy gmin szczególnie preferowanych w zwiększaniu lesistości.*
- *W gminie Spytkowice - b.woj. bielskie mpzp uchwalony w lipcu 1992r. i aktualizowany w grudniu 1992r. nie przewiduje gruntów do zalesienia, jak wyjaśniono ze względu na wysoką bonitację gruntów rolnych. Stopień lesistości na terenie gminy wynosi tylko 9,3%. W „Krajowym programie...” gmina zaliczona jest do szczególnie preferowanych w zwiększaniu lesistości.*
- *W Rawie Maz.- b.woj. skierniewickie obowiązuje mpzp uchwalony w 1985r. Wyznacza on granice przestrzennego rozwoju lasów. Na mapach zaznaczone zostały grunty do zalesienia o pow. 127,17 ha. W latach 1996 - 1997 dokonano zmiany planu, lecz gruntów o pow. 593 ha przeznaczonych w tym czasie do zalesienia nie naniesiono na mapy.*
- *Z kontroli w AWRSP OT w Zielonej Górze wynika, że dyrektor Oddziału wystąpił w 1996 r. do organów gmin w sprawie dokonania zmian w mpzp w związku z zakwalifikowaniem gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do przekazania LP w celu zalesienia. Z 34 gmin zarządy trzech gmin odmówiły zmiany planu, uzasadniając to brakiem środków finansowych, a w trzech pozostałych nie odpowiedziano na pismo Oddziału.*

3.2. Działania organów administracji rządowej w zakresie zwiększania lesistości.

3.2.1. Nadzór Ministra OŚNiL nad realizacją programów zwiększania lesistości.

W latach 1993-1997 zalesionych zostało 72,6 tys. ha gruntów nieprzydatnych dla gospodarki rolnej i nieużytków, w ramach lasów publicznych oraz gruntów prywatnych, przy planowanych 103,6 tys. ha. Zaznaczyć należy, iż grunty prywatne o powierzchni 5,7 tys. ha, zalesione w latach 1993-1994 nie były objęte programem zalesień, jak również lasy własności gmin, stanowiące 1,6 tys. ha. Także zalesienia w parkach narodowych, z uwagi na ściśle określone ich granice i zamknięty przyrodniczy ekosystem zalesienia miały charakter incydentalny- zalesiono niecałe 300 ha.

1. W kontrolowanym okresie planowano zwiększenie lesistości Polski poprzez realizację zalesień w ramach dwóch programów opracowanych przez Ministerstwo OŚNiL, tj.:

- „Programu rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa i ochrony ekosystemów w parkach narodowych na lata 1993-97” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 22 czerwca 1993 r. - przewidującego zalesienie 72 tys. ha gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej stanowiących własność Skarbu Państwa, w okresie 1993 - 1997r., z czego 55 tys. ha w latach 1995-1997. Struktura przestrzenna zalesień miała być kształtowana wg opracowywanego wówczas „Krajowego programu zwiększania lesistości”.

- „Krajowego programu zwiększania lesistości” przyjętego przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniach 23-24 czerwca 1995 r. protokołem ustaleń Nr 22 - zakładającego zalesienie w okresie 1995 - 2020r. 600 tys. ha gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej będących własnością Skarbu Państwa i gruntów prywatnej własności, z czego 50 tys. ha w latach 1995 - 1997r., tj. po około 24-25 tys. ha gruntów państwowych i prywatnych. W „Krajowym programie...” ustalono, iż koszty jego realizacji zostaną zmniejszone o koszty zalesień przeprowadzonych w ramach „Programu rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa...” ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju.

2. Powierzchnia gruntów własności SP planowana do zalesienia w latach 1995-1997 w ramach „Krajowego programu zwiększania lesistości” stanowi około 44,6% powierzchni przewidzianej do zalesienia w „Programie rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa ...” w tym samym czasie. Brak w programach zapisów wskazujących na możliwość dokonania korekty wielkości powierzchni przewidzianej do zalesienia spowodował, że nie można w sposób jednoznaczny ocenić realizacji omawianych programów. Plany zalesień wg poszczególnych programów i ich realizację w poszczególnych latach przedstawia tabela nr 1.

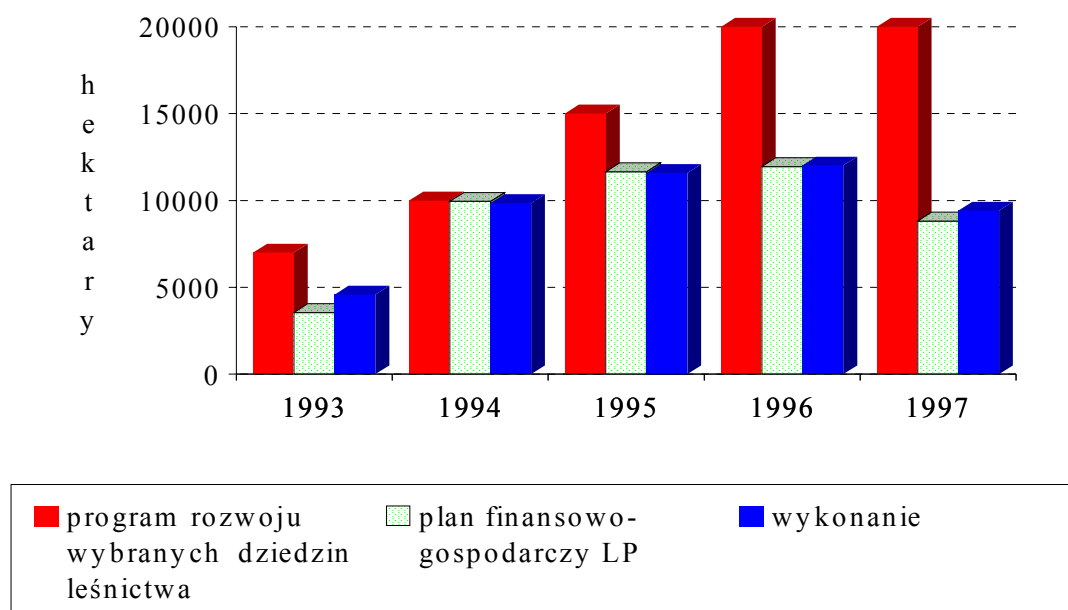
Tabela nr 1

	plan (ha)		realizacja			
rok	wg „Programu rozwoju...”	wg „Krajowego programu ...”	ha	% rubr.2	% rubr.3	uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1993	7 000	-	4 580	65,4	-	własność SP
1994	10 000	-	9 848	98,5	-	własność SP
1995	15 000	8 000	11 580	77,2	144,8	własność SP
	-	8 000	3 700	-	46,3	grunty prywat.
1996	20 000	8 000	12 012	60,1	150,2	własność SP
	-	8 000	5 300	-	66,3	grunty prywat.
1997	20 000	8 000	9 417	47,1	117,7	własność SP
	-	8 000	8 600	-	107,5	grunty prywat.
Razem	72 000	24 000	47 437	65,9	-	własność SP
	-	24 000	(33 009) ¹	(60,0) ¹	137,5	„
			17 600	-	73,3	grunty prywat.

1/ z tego w latach 1995-1997

Jak wynika z badań kontrolnych w Ministerstwie OŚNiL w latach 1993-1997 zalesionych zostało 47,4 tys. ha gruntów porolnych, będących w zarządzie LP, tj. 65,9 % powierzchni przewidywanej w „Programie rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa...”, z tego 14,4 tys. ha w okresie 1993-1994 r., tj. 84,8 % zamierzeń programu i 33,0 tys. ha w latach 1995 - 1997, tj. 60,0%.

Realizację zalesień w LP w poszczególnych latach przedstawia rys. nr 1.

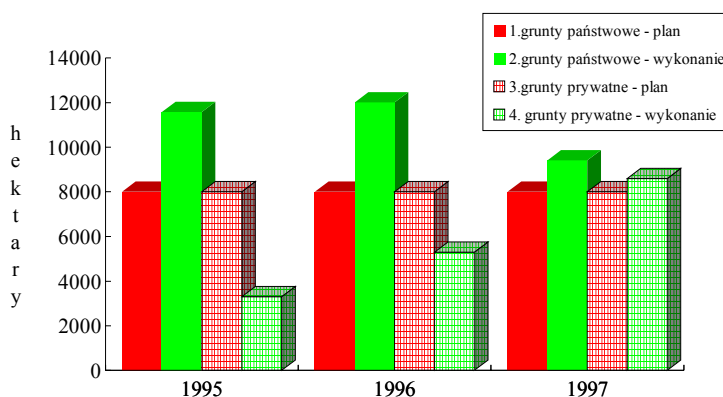

Rys. 1 Realizacja zalesień na gruntach SP będących w zarządzie Lasów Państwowych w latach 1993 -1997

Szczegółowe dane zawiera załącznik nr 3.

Z kontroli realizacji „Krajowego programu zwiększania lesistości” w Ministerstwie OŚZNiL i w Dyrekcji Generalnej LP wynika, że w latach 1995 - 1997 zalesionych zostało łącznie 50.609 ha, w tym 33.009 ha gruntów państwowych - tj. 137,5% planu i 17.600 ha gruntów prywatnych - tj. 73,3% planu.

Realizację „Krajowego programu zwiększania lesistości” w latach 1995-97 przedstawia rys. nr 2.

Rys. 2 Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości” w latach 1995-97

Z analizy danych przedłożonych przez Ministerstwo OŚZNiL wynika, że grunty własności Skarbu Państwa zalesione przez Lasy Państwowe w latach 1995 - 1997, kolejno: 11.580 ha, 12.012 ha i 9.417 ha, sfinansowane ze środków kredytowych EBI oraz MBOiR - przeznaczonych na realizację zalesień, rozliczano jako zrealizowane w ramach „Programu rozwoju ...” i równocześnie „Krajowego programu zwiększania lesistości”.

3. Minister OŚZNiL w dniu 12.02.1997 r. zgłosił „Krajowy program zwiększania lesistości” do wprowadzenia do centralnego rejestru programów zadań rządowych. Jednak program nie został zarejestrowany ponieważ nie spełniono warunków ustalonych przepisem art. 58 ust. 5 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Nie zapewniono środków finansowych na realizację zobowiązań wynikających z art. 14 pkt 2 oraz art. 36 ust. 1 i 2 w.w. ustawy, dot. sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian planów istniejących, a także zaspokojenia roszczeń właścicieli oraz użytkowników wieczystych nieruchomości objętych planem. „Krajowy program zwiększania lesistości” nie uzyskał rangi programu rządowego w rozumieniu ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

O trudnościach w realizacji programu zalesień, wynikających m.in. z braku środków finansowych Minister OŚZNiL informował Prezesa Rady Ministrów pismem z dnia 22.03.1996r. zn. DL.I-536-4/96. Brak środków sygnalizowany był w opracowywanych przez Ministerstwo OŚZNiL kolejnych informacjach o stanie prac wynikających z „Krajowego programu zwiększania lesistości”.

4. Z ustaleń kontroli wynika, że zgodnie z wymogiem „Krajowego programu zwiększania

lesistości” opracowane zostało „Studium przestrzenne zwiększania lesistości Polski”. W podsumowaniu „Studium...” stwierdzono, że ma ono charakter wskazań kierunkowych do wykorzystania w opracowaniach studiów regionalnych oraz jest uzupełnieniem „Krajowego programu zwiększania lesistości”, wskazującym obszary preferowane do zalesień z punktu widzenia ochrony środowiska. Do zakończenia kontroli tj. do 07.08.1998 r. „Studium...” było opracowaniem wewnętrznym Ministerstwa OŚZNiL, nie zostało zatwierdzone przez Ministra OŚZNiL jako dokument obowiązujący, jak też nie rozpowszechniono go jako wytycznych do opracowywanych studium zagospodarowania przestrzennego województw.

5. W „Krajowym programie zwiększania lesistości” zapisano, że: „Realizację programu odpowiednio do zakresu działania powierza się: Ministrowi Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Ministrowi Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Ministrowi Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa..., przy współdziałaniu: Ministra - Kierownika CUP, Ministra Finansów, Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, Ministra Edukacji Naukowej. Dla zapewnienia koordynacji działań powołuje się pod przewodnictwem podsekretarza stanu odpowiedzialnego za leśnictwo zespół koordynacyjny, w skład którego wejdą przedstawiciele wymienionych resortów”. Z ustaleń kontroli wynika, że zespół taki nie powstał.
6. „Krajowy program zwiększania lesistości” jako podstawę do zalesień na powierzchni do 5 ha, wskazywał decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wydaną na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku, gdy obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie przewidywał zalesień, a władze gminy nie przystąpiły do jego aktualizacji. Ponadto z treści tego programu wynika, że podstawą zalesiania większych powierzchni miały być aneksy do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Tymczasem ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym nie przewiduje takich konstrukcji prawnych.

3.2.2. Działania wojewodów w zakresie zwiększania lesistości.

1. „Krajowy program...” obligował wojewodów do sporządzenia wojewódzkich programów zwiększania lesistości. O spowodowanie opracowania gminnych programów zwiększania lesistości oraz na ich podstawie zbiorczych programów wojewódzkich wystąpił do wojewodów Minister OŚZNiL pismem zn. DL.1-536-3/95 z dnia 10.11.1995 r.

Wojewódzkie programy opracowano w 4, tj. w ca 31% skontrolowanych województw. W 8 województwach, tj. ca 62% skontrolowanych, przekazano Ministerstwu zbiorcze zestawienia gminnych programów zalesień na lata 1997 - 2020, lecz nie wszystkie zostały opracowane rzetelnie i przesłane w terminie wyznaczonym przez Ministra. W 1 województwie nie wykonano żadnego opracowania.

- *W b.UW w Szczecinie nie opracowano wojewódzkiego programu zwiększania lesistości zarówno w wymiarze rzeczowym jak i finansowym. Zbiorcze zestawienie danych z gmin na 1997r. przekazano do Ministerstwa z opóźnieniem ponad 10 miesięcy i bez części dot. zapotrzebowania na środki finansowe na realizację zalesień. Na okres po 1997 r. - nie przesłano wymaganych opracowań, ponieważ część gmin*

nie przekazała danych, a część podała błędne informacje.

- *W b.UW w Nowym Sączu zestawienie gminnych programów sporządzono bez danych z 16 (spośród 56) gmin, które nie przysłały programów, jak np. UG w Chelmcu, który do dnia kontroli NIK nie odpowiedział na pismo wojewody z dn.15.01.1996 r. Cztery z tych gmin ujęte były w „Krajowym programie ...” jako szczególnie preferowane do zwiększenia lesistości.*
  - *W b.UW w Kaliszu nie opracowano wojewódzkiego programu. Wojewoda przesłał do Ministerstwa w marcu 1997r. tylko zestawienie potrzeb finansowych na lata 1998 -2020, bez zestawienia powierzchni przewidzianej do zalesienia.*
  - *W b.UW w Zielonej Górze w wojewódzkim zestawieniu zalesień planowanych na 1997 r. nie uwzględniono danych z 36 na 57 gmin, a w wojewódzkim programie na lata 1998-2020 - dane z 26 na 57 gmin. W związku z tym wystąpiła duża rozbieżność między powierzchnią przewidzianą w „Krajowym programie...” do zalesienia na terenie b.województwa - 12.424 ha, a wykazaną w programie wojewódzkim - 6.662 ha.*
  - *B.Wojewodowie Gorzowski i Tarnobrzesci przekazali zestawienia gruntów do zalesienia w styczniu 1997 r., a b.Wojewodowie Koniński i Kaliski - w marcu 1997 r., podczas gdy Minister OŚZNiL wyznaczył termin do końca marca 1996 r.*
2. Na terenie 13 skontrolowanych województw do zalesienia w latach 1997-2020, w ramach „Krajowego programu...” przewidziano powierzchnię 361,3 tys. ha gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa. Natomiast w programach i zestawieniach wojewódzkich ujęto 43% tej powierzchni, tj. 154,3 tys. ha. I tak:
- *B.Wojewoda Piłski w 1991 r przesłał do Ministerstwa OŚZNiL „Zestawienie zbiorcze z rozeznania gruntów do zalesień do 2015 r.”, w którym ujęto ogółem 36,3 tys. ha, w tym 25,5 tys ha gruntów państwowych, 9,2 tys ha gruntów prywatnych. Do wykupu przewidziano 1,6 tys. ha. Dane te przyjęto do „Krajowego programu...”. Nie uwzględniały one jednak zmian powstałych w latach 1991-1995 w wyniku sprzedaży i wieloletnich dzierżaw gruntów będących w Zasobach Własności Rolnej Skarbu Państwa. Natomiast w wojewódzkim programie zwiększania lesistości, przekazanym do Ministerstwa w styczniu 1997r., przewidziano do zalesienia łącznie 9,8 tys. ha, w tym 8,0 tys. ha gruntów państwowych, 1,6 tys. ha prywatnych i 0,2 tys. ha gruntów komunalnych. Podstawą sporządzenia programu była aktualizacja możliwości przekazania gruntów dokonana przez OT AWRSP w Pile. Wg b.UW aktualizacja programu będzie możliwa w 2010 r. kiedy wygasną wieloletnie umowy zawarte na rolnicze użytkowanie gruntów.*
  - *Z ustaleń kontroli wynika, że na terenie b.województwa kaliskiego, w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin - wg stanu na koniec 1994 r., przewidziano do zalesienia łącznie 7,6 tys. ha. W zestawieniu wykonanym przez b.Urząd Wojewódzki w oparciu o gminne sprawozdania okresowe - wg stanu na 1 stycznia 1990 r., wykazano na terenie województwa ponad 91 tys. ha gruntów rolnych, nieprzydatnych do produkcji rolnej kwalifikujących się do zalesienia.*

3.2.3. Działania kierowników urzędów rejonowych w zakresie zalesiania gruntów.

1. Kierownicy 4 z 21 skontrolowanych urzędów rejonowych tj. 19,0% w badanym okresie nie wydawali decyzji dotyczących dofinansowania zalesień na gruntach prywatnych, w tym w 2 urzędach rejonowych nie było wniosków osób zainteresowanych, w 2 - zostały złożone łącznie 4 wnioski, ale załatwiono je odmownie.

Kierownicy pozostałych 17 urzędów rejonowych wydali łącznie 1.593 decyzje na dofinansowanie zalesień na powierzchni 1.231 ha. Przy rozpatrywaniu wniosków w 1/3 urzędów nie wymagano ich kompletności.

- *W UR w Rawie Maz. - b.woj. skierniewickie w 2 przypadkach przyznano dotacje na dofinansowanie zalesień na powierzchni 1,86 ha pomimo, iż wnioski nie były zaopiniowane przez zarząd gminy.*
- *W UR w Nowym Targu - b.woj. nowosądeckie 17 ze 109 decyzji, tj. ca 16% wydanych zostało na wnioski nie zawierające opinii zarządów gmin. Inne 4 wnioski wprowadzić zostały zaopiniowane, lecz opinie nie zawierały stwierdzenia, że działki przeznaczone są do zalesienia w mpzp.*
- *W UR w Sierpcu - b.woj. płockie ze 105 wydanych decyzji w 22, tj. ca 21% przypadków w dokumentach brak było stwierdzenia zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w 1 przypadku brakowało opinii zarządu gminy.*
- *W UR w Płocku występowały rozbieżności między powierzchnią podaną we wnioskach, a zawartą w decyzjach. W części wniosków stwierdzono nieparafowane poprawki i skreślenia, jeden z wniosków nie był podpisany przez wnioskodawcę.*

W 7 tj. ca 33% skontrolowanych urzędów w nieprawidłowy sposób wydano decyzje:

- *W UR w Choszczynie - b.woj. gorzowskie żadna z 6 wydanych decyzji nie określała wymaganych terminów zalesienia gruntów i nie zawierała klauzuli, że w przypadku niedokonania zalesienia dotacja zostanie cofnięta. Z ustaleń kontroli wynika, że w 2 przypadkach otrzymane przez rolników sadzonki nie zostały przez nich właściwie wykorzystane, ponieważ ze względu na nieodpowiedni termin sadzenia uległy zniszczeniu.*
- *W UR w Nowym Sączu w wydanych decyzjach nie zastrzegano obowiązku zwrotu dotacji w przypadku zniszczenia przez zwierzynę upraw niezabezpieczonych przez właścicieli. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny wykazały, że na 2 z 5 oglądanych działek zalesionych w 1995r, sadzonki modrzewia zostały zniszczone przez zwierzynę niemal w całości, a na 2 w około 50%.*
- *W UR w Tarnobrzegu w 2 z 15 wydanych decyzji nie podano uzasadnienia przyznania dotacji na dofinansowanie zalesienia powierzchni mniejszej od wnioskowanej.*

2. Wydawanie przez kierowników urzędów rejonowych decyzji na przekazanie LP gruntów własności SP w celu zalesienia omówiono w pkt. 3.4.4. informacji.

3. Nie we wszystkich urzędach rejonowych prawidłowo prowadzona była sprawozdawczość w zakresie kontrolowanej działalności. W 6 tj. ca 29% skontrolowanych urzędów stwierdzono niezgodność danych dotyczących gruntów leśnych lub zalesianych, zawartych

w sprawozdaniach L-03 (o lasach własności osób fizycznych i prawnych), z danymi zamieszczonymi w sprawozdaniach GEOD-02, a w 3, co 14% sprawozdania te zawierały inne błędy.

- *W Urzędzie Rejonowym w Koninie do sprawozdań L - 03 w kontrolowanym okresie nie wprowadzono zmian związanych z zalesianiem gruntów prywatnych.*
- *W Urzędzie Rejonowym w Kole - b.woj.konińskie stwierdzono brak w kontrolowanym okresie zgodności danych dotyczących powierzchni lasów, zawartych w sprawozdaniach L-03, z wykazami gruntów GEOD-02. Ponadto występowała niezgodność danych zawartych w wykazach gruntów GEOD-02 za 1995 i 1996 r z danymi ujętymi w zawiadomieniach o zmianach. Np. w 1995 r. wg wykazu gruntów GEOD-02 powierzchnia lasów i gruntów leśnych w grupie „indywidualnych gospodarstw rolnych, innych gruntów indywidualnych i wspólnot gruntowych” zmniejszyła się o 5 ha, a wg zawiadomień o zmianach wzrosła o 0,34 ha. W 1996 r. wg GEOD-02 nastąpiło zwiększenie tej powierzchni o 53 ha, a wg zawiadomień o 47,95 ha.*

4. Nie we wszystkich skontrolowanych urzędach rejonowych prowadzona była ewidencja gruntów. Kierownicy 5 z 21 urzędów rejonowych, tj. co 24% zadanie to powierzyli, w drodze porozumień, organom gmin i sprawowali nadzór nad jego realizacją. W jednym przypadku na mocy porozumienia ewidencję prowadził Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

W ponad połowie z 15 pozostałych skontrolowanych urzędów rejonowych w prowadzonej ewidencji gruntów nie nanoszono zmian w związku z zalesianiami. Właściciele zalesianych działek nie składali wniosków o zmianę kategorii użytkowania gruntów, gdyż wiąże się to z obowiązkiem poniesienia kosztów opracowania niezbędnej dokumentacji geodezyjnej i gleboznawczej. I tak:

- *na terenie działania Urzędu Rejonowego w Węgrowie - b.woj.siedleckie 30 właścicieli, którzy wykonali zalesienia w 1996r. i 75 właścicieli w 1997 r. - nie zgłosiło zmian kategorii użytkowania gruntów,*
- *w ewidencji gruntów prowadzonej w Urzędzie Rejonowym w Koninie nie wprowadzono żadnych zmian w związku z zalesieniami zrealizowanymi w latach 1995-1997,*
- *w Urzędzie Rejonowym w Kępnie - b.woj. kaliskie zmiany w ewidencji wprowadzono tylko dla 55% gruntów zalesionych w 1995 r., ponieważ właściciele zalesianych działek nie zgłaszali zmian.*

5. Nadzór nad gospodarką leśną na zalesionych gruntach prywatnych sprawowali nadleśniczowie, w ramach porozumień zawartych z kierownikami urzędów rejonowych. Stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości takie jak:

- *4 spośród 21 skontrolowanych kierowników urzędów rejonowych, tj. co 19% w porozumieniach nie zawierało zapisu dotyczącego sposobu sprawowania kontroli nad realizacją powierzonych nadleśniczym zadań,*
- *w porozumieniach z nadleśniczymi Nadleśnictw: Krościenko, Nowy Targ i Myślenice oraz z dyrektorami Tatrzańskiego i Pienińskiego Parku Narodowego kierownik Urzędu Rejonowego w Nowym Targu - b.woj. nowosądeckie, zastrzegł sobie prawo kontroli*

realizacji powierzonych zadań, lecz w badanym okresie przeprowadził tylko 1 kontrolę zalesień w jednym z nadleśnictw,

- w porozumieniu zawartym przez Kierownika Urzędu Rejonowego w Łukowie - b.woj. siedleckie z nadleśniczym Nadleśnictwa Łuków, nie określono szczegółowo powierzchni i lokalizacji lasów prywatnych, objętych nadzorem,*
- Kierownik Urzędu Rejonowego w Koninie nadzór nad realizacją powierzonych nadleśnictwom zadań ograniczył do kontroli dokumentacji przez nie prowadzonej, bez dokonywania w terenie lustracji stanu lasów i upraw leśnych.*

3.3. Działania organów samorządowych w zakresie zalesiania gruntów.

1. Skontrolowano 28 urzędów gmin działających na łącznej powierzchni 378,5 tys. ha, tj. ca 4% powierzchni kraju. Stopień lesistości na terenie poszczególnych gmin wahał się od 6% - w Jeżowie - b.woj. skierniewickie i 7% - w Dmosinie - b.woj. skierniewickie do 66% - w Nowym Duninowie - b.woj. płockie. Powierzchnia przewidziana do zalesienia w ramach zwiększania lesistości gmin była zróżnicowana. I tak spośród 28 gmin:

- w 4 gminach przewiduje się zalesić do 2000 r.: od 15,5 ha, tj. ca 1% powierzchni gminy Głuchów - b.woj. skierniewickie - przy aktualnej lesistości ca 12%, 57,9 ha, tj. 0,5 % powierzchni gminy Dmosin - b.woj. skierniewickie - przy aktualnej lesistości 7% do 103,0 ha, tj. ca 1% powierzchni gminy Cielądz - b.woj. skierniewickie - przy aktualnej lesistości ca 14%,*
- na terenie 14 gmin przewidziano w wojewódzkich lub gminnych programach zwiększania lesistości, zalesić do 2020 r. od 15,3 ha, tj. ca 2% powierzchni gminy Opatówek - b.woj. kaliskie - przy aktualnej lesistości ca 8%, 116,7 ha, tj. ca 1% powierzchni gminy Rościszewo - b.woj. płockie - przy aktualnej lesistości ca 11% do 1.657 ha, tj. ca 6 % powierzchni gminy Gostynin - b.woj. płockie - przy aktualnej lesistości ca 28%,*
- w Gminie Jeżów - b.woj. skierniewickie nie przewidywano zalesień, mimo, iż stopień lesistości kształtuje się tam na poziomie 6%,*
- w mpzp 9 pozostałych gmin przewidywano zalesić od ca 100 ha w gminie Chelmiec - b.woj. nowosądeckie, przy aktualnej lesistości 28% do ca 1.500 -1.700 ha w gminie Korytnica - b.woj. siedleckie, przy aktualnej lesistości 15%.*

2. W kontrolowanym okresie tylko w 2 z 28 gmin wydano 2 decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu w związku z zalesieniami, w oparciu o przepis art. 14 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. W pozostałych gminach nie wydawano decyzji, ponieważ do zarządów gmin nie wpływały stosowne wnioski.

3. W badanym okresie właściciele gruntów planowanych do zalesienia na terenie 23 z 28 skontrolowanych gmin, tj. ca 82% złożyli do zaopiniowania przez zarząd gminy łącznie 658 wniosków o dotacje z budżetu państwa na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów zalesienia gruntów (do 5 zarządów gmin wnioski nie wpłynęły). Ponad 95% z tych wniosków zostało zaopiniowanych pozytywnie, mimo, iż niektóre grunty na które

przyznano dotacje nie były przeznaczone do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

- W Gminie Osiek Mały - b.woj. konińskie do końca 1997 r. zaopiniowano pozytywnie 29 wniosków na zalesienie 71,9 ha. Pięć z objętych wnioskami działek nie było przeznaczonych w mpzp do zalesienia.
  - Zarząd Gminy w Nowym Duninowie - b.woj. płockie zaopiniował pozytywnie 54 wnioski o dofinansowanie zalesień, z których ponad 70% dotyczyło 55 ha gruntów nie ujętych na ten cel w mpzp. Nie zostały również wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na ich zalesianie.
  - Zarząd Gminy w Gostyninie - b. woj. płockie w kontrolowanym okresie zaopiniował pozytywnie 59 wniosków o dofinansowanie zalesień na łącznej powierzchni 98,7 ha, nie przeznaczonej do zalesienia w mpzp. Wprowadził zapis w mpzp dopuszczający taką sytuację, lecz po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Gminy. Natomiast 22 z 59 omawianych wniosków nie były przez Radę Gminy opiniowane.
4. W niemal 40% skontrolowanych gmin zainteresowanie rolników zalesieniami było niewielkie.
- Do zarządów gmin w: Mrągowie i Lidzbarku Warm. - b.woj. olsztyńskie, Jeżowie - b.woj.skierniewickie i Chełmcu - b. woj. nowosądeckie nie wpływały w latach 1995 - 1997 wnioski rolników o dofinansowanie zalesień. W gminach: Stoczek Łukowski - b.woj.siedleckie, Biały Dunajec - b.woj. nowosądeckie, Bolimów i Głuchów - b.woj.skierniewickie, oraz Opatówek - b.woj. kaliskie zainteresowanych sfinansowaniem zalesień było od 1 do 8 rolników. W niektórych z ww. gmin aktualnie lesistość jest szczególnie niska, jak np. w Jeżowie - 6%, w Opatówku - 7,8%.
  - W Gminie Korytnica - b.woj. siedleckie mpzp uchwalony został 15.11.1991r. Zaplanowano w nim zalesienie około 1030 - 1130 ha gruntów najslabszych. Wyznaczono obligatoryjne zalesienia - około 250 - 300 ha na terenach rekreacyjnych. Ustalono i naniesiono na rysunku granicę polno-leśną i określono kontury istniejących kompleksów leśnych i gruntów do zalesienia. Jednak w kontrolowanym okresie nie przystąpiono do realizacji wytypowanych zalesień z powodu braku zainteresowania rolników i braku środków na ten cel. Stopień lesistości na terenie gminy wynosi 15%.
  - Rada Gminy w Istebnej - b.woj. bielskie 29.08.1997 r. podjęła uchwałę w sprawie zmiany mpzp w zakresie wprowadzenia terenów do zalesienia, w związku z opracowaniem przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Żywcu granicy polno-leśnej, o czym powiadomiono właścicieli działek ujętych w mpzp do zalesienia. Do 30.06.1998 r. 50 z nich zrezygnowało z zalesień.
  - Zarząd Gminy w Spytkowicach - b.woj. bielskie corocznie powiadamiany był przez kierownika Urzędu Rejonowego w Wadowicach o posiadanych środkach finansowych na zalesienia. Urząd Gminy informował o tym sołtysów. W 1995 r. wpłynął 1 wniosek o dofinansowanie zalesień, załatwiony negatywnie ze względu na niewyjaśnione sprawy własnościowe oraz w 1997 r. również 1 - załatwiony odmownie ze względu na niezgodność z mpzp. Stopień lesistości gminy wynosi 9,3%.
5. W 13, tj. ca 46% skontrolowanych gmin stwierdzono nieprawidłowości w sporządzanych sprawozdaniach rocznych:

- W Gminie Osiek Mały - b.woj. konińskie nierzetelnie sporządzano sprawozdania R-02 o użytkowaniu gruntów w gminie. Nie wprowadzano do ewidencji gruntów wszystkich działek, na których zostały dokonane zalesienia oraz błędnie wykazywano zmiany w powierzchni lasów prywatnych, w związku z ich wyrębem i późniejszym odnowieniem przez rolników na własny koszt. W wyniku tego, w badanym okresie, powierzchnia lasów prywatnych wykazanych w sprawozdaniach R-02 zmniejszyła się o 13 ha, podczas gdy w tym samym czasie dokonano zalesień na powierzchni 46,35 ha.
- W Urzędzie Gminy Opatówek - b.woj. kaliskie informacje dotyczące powierzchni lasów i gruntów leśnych, zawarte w sprawozdaniach R-02, nie były zgodne z odpowiednimi danymi w sprawozdaniach GEOD-02. Np. w 1996 r. powierzchnia lasów i gruntów leśnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych, podana w sprawozdaniu R-02, była mniejsza o 93 ha od analogicznych danych ze sprawozdania GEOD-02.

3.4. Działania PGL Lasy Państwowe w zakresie zwiększania lesistości.

3.4.1. Nadzór i koordynacja zalesień przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

1. Z ustaleń kontroli wynika, że w planach finansowo-gospodarczych Lasów Państwowych w latach 1993 - 1997 przyjęto zalesienie 45,9 tys. ha tj. 63,8% powierzchni wykazanej w „Programie rozwoju...”. Zalesiono natomiast 47,4 tys. ha, tj. 65,9% powierzchni przewidzianej programem, od 41,7% w 1997 r. do 98,5% w 1994 r. Z ilości tej 14,4 tys. ha wykonano w latach 1993-1994, co stanowi 84,7% planowanych na ten okres zalesień.
2. Kontrola wykazała, że Dyrektor Generalny LP sprawował nadzór nad zalesieniami prowadzonymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych m.in. poprzez kontrole wykonywane przez Inspekcję Lasów Państwowych. W badanym okresie w nadleśnictwach przeprowadzonych zostało 407 kontroli kompleksowych i problemowych, dotyczących tematyki zalesień.
3. Na podstawie umowy DGLP z Instytutem Badawczym Leśnictwa z dnia 19.09.1994 r. nr BLP-694 pt. „Monitoring i ocena zalesień na gruntach porolnych, przebudowy drzewostanów i zabiegów hodowlanych, finansowanych ze środków przeznaczonych na realizację Projektu wsparcia rozwoju leśnictwa” IBL dokonywał corocznie, na terenie wybranych losowo nadleśnictw, oceny około 2% ogólnej powierzchni zalesień wykonanych w LP. Koszty prac finansowane były ze środków funduszu leśnego LP i za lata 1994 - 1997 wyniosły 211,9 tys. zł.

Wyniki monitoringu wskazują, że: „...zalesienia prowadzono zgodnie z obowiązującymi zaleceniami dotyczącymi zalesień na gruntach porolnych oraz zgodnie z „Zasadami Hodowli Lasu...”. Pewne lokalne modyfikacje dotyczyły składu gatunkowego oraz gęstości sadzenia. Skład gatunkowy upraw jest odpowiedni dla danych rodzajów gleb...”.

Jednocześnie IBL we wnioskach wskazywał na trudności z uzyskiwaniem przez nadleśnictwa w latach 1994 - 1996 gruntów do zalesień, na skutek czego zalesiane były głównie grunty własne nadleśnictw, niejednokrotnie nie kwalifikujące się do tego, które pełniły dotychczas istotne funkcje ekologiczne lub ze względu na rodzaj terenu powinny

być pozostawione pod obsiew naturalny.

3.4.2. Realizacja zalesień w regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych

1. Skontrolowane regionalne dyrekcje Lasów Państwowych zarządzają gruntami o łącznej pow. 4,7 mln ha, w tym 4,5 mln ha lasów i gruntów leśnych, co stanowi 65,2 % powierzchni lasów własności SP będących w zarządzie LP.

W latach 1993-1997 we wszystkich nadleśnictwach na terenie skontrolowanych rdLP planowano zalesić 29.980 ha gruntów rolnych nie nadających się do produkcji rolnej i nieużytków. Stanowi to 41,6% powierzchni zalesień przyjętej w „Programie rozwoju ...” dla Lasów Państwowych oraz 69,2% powierzchni gruntów wykazanych w tym „Programie ...” jako dostępne do zalesienia na terenie skontrolowanych rdLP.

Z ustaleń kontroli wynika, że zalesiono 32.022 ha, tj. ca 74% dostępnej powierzchni. Uznano 566 ha zalesień naturalnych. Stanowi to jednocześnie ca 107% powierzchni do zalesienia przyjętej w planach finansowo-gospodarczych omawianych dyrekcji.

Planowana przez Lasy Państwowe powierzchnia zalesień nie została wykonana:

- w 1994 r. na terenie RDLP Krosno, gdzie zalesiono 622 ha, tj. ca 89% z planowanych 700 ha
- w 1995 r. na terenie RDLP Szczecinek - 1.668 ha, tj. ca 96% z planowanych 1.745 ha,
- w 1995 r. na terenie RDLP Radom - 450 ha, tj. ca 99% z planowanych 455 ha.

Z ca 32 tys. ha: 15.718 ha, tj. ca 49% zalesień wykonano na gruntach przejętych, 16.279 ha - na gruntach własnych i 25 ha - na wykupionych, tj. ca 51%.

Udział gruntów własnych w powierzchni zalesionej w badanym okresie na terenie niektórych regionalnych dyrekcji LP był wysoki i np. w RDLP Szczecin przekroczył 70% (na 3.394 ha zalesień, 2.393 ha wykonano na gruntach własnych nadleśnictw), a w RDLP w Zielonej Górze nawet 98% (na 1.235 ha, odpowiednio 1.219 ha).

W powierzchni zalesionej na terenie skontrolowanych rdLP było: 29.008 ha gruntów rolnych nie nadających się do produkcji rolnej, tj. ca 90%, 2.407 ha nieużytków, tj. ca 8% i 607 ha - innych gruntów tj. ca 2%.

Rozmieszczenie przestrzenne wykonanych w badanym okresie zalesień było zróżnicowane i nie zawsze dostosowane do istniejącego stopnia lesistości oraz możliwości jego zwiększenia, co obrazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2

Zalesienia wykonane w skontrolowanych RDLP w latach 1993-1997 w stosunku do powierzchni dostępnej do zalesienia i do stopnia lesistości.

skontrolowana RDLP	średni stopień lesistości na terenie RDLP %	pow. ujęta w „Programie rozwoju...” jako dostępna do zalesienia ha	powierzchnia zalesiona ha	% zalesienia dostępnej powierzchni (4:3)
1	2	3	4	5
Lublin	24,3	9 000	2 368	26
Radom	22,7	4 000	1 458	36
Krosno	36,4	3 500	2 434	70

Białystok	29,3	7 000	4 938	71
Szczecin	35,2	3 800	3 394	89
Olsztyn	29,5	6 000	5 415	90
Szczecinek	39,6	7 000	7 256	104
Zielona Góra	48,6	1 000	1 235	124
Piła	40,7	2 000	3 524	176
Razem	-	43 300	32 022	74

2. Pracownicy skontrolowanych rdLP przeprowadzili w nadleśnictwach łącznie 469 kontroli dot. zalesień. Wydawano zalecenia pokontrolne, lecz nie zawsze skutecznie egzekwowano ich realizację.

- *Pracownicy Wydziału Hodowli Lasu RDLP w Krośnie w latach 1995 - 1997 przeprowadzili łącznie 34 kontrole, dotyczące m.in. zalesień i wydali zalecenia pokontrolne. Kontrole były mało skuteczne, gdyż ustalenia i zalecenia pokontrolne corocznie były zbieżne. Wykazały one m.in., że zbyt ubogi był skład gatunkowy niektórych upraw oraz niedostateczna jakość sadzonek używanych do zalesiania gruntów.*
- *Na terenie RDLP Radom w latach 1995 - 97 przeprowadzono 35 kontroli zalesień, w 30 nadleśnictwach. Nie kontrolowano w ogóle zalesień w Nadleśnictwach Grójec i Pińczów, a w 10 innych dokonano po 1 kontroli. W rejestrze kontroli odnotowano tylko 1 kontrolę zalesień w 1996 r., a wpisy za cały 1997 r. wprowadzone zostały do rejestru jednorazowo w grudniu tego roku. W części protokołów i notatek z kontroli zalesień nieprawidłowości określone zostały w sposób ogólny, bez odwołania się do stosownych unormowań - np. „Zasad hodowli lasu” lub bez ilościowego ich określenia.*

3.4.3. Realizacja zalesień w nadleśnictwach

1. Kontroli poddano 27 nadleśnictw znajdujących się w granicach skontrolowanych rdLP i gospodarujących na łącznej powierzchni 482,1 tys ha, w tym 450,7 tys ha lasów. Stanowi to około 7 % powierzchni wszystkich lasów będących w zarządzie LP i ca 10% lasów na terenie działania skontrolowanych RDLP.

W latach 1993-1997 skontrolowane nadleśnictwa zalesiły łącznie ca 8,8 tys. ha, z tego 4,3 tys. ha, tj. ca 49% stanowiły grunty przejęte, a pozostałe 4,5 tys. ha, tj. ca 51% - grunty będące w zarządzie LP. Gruntów wykupionych było jedynie 0,43 ha.

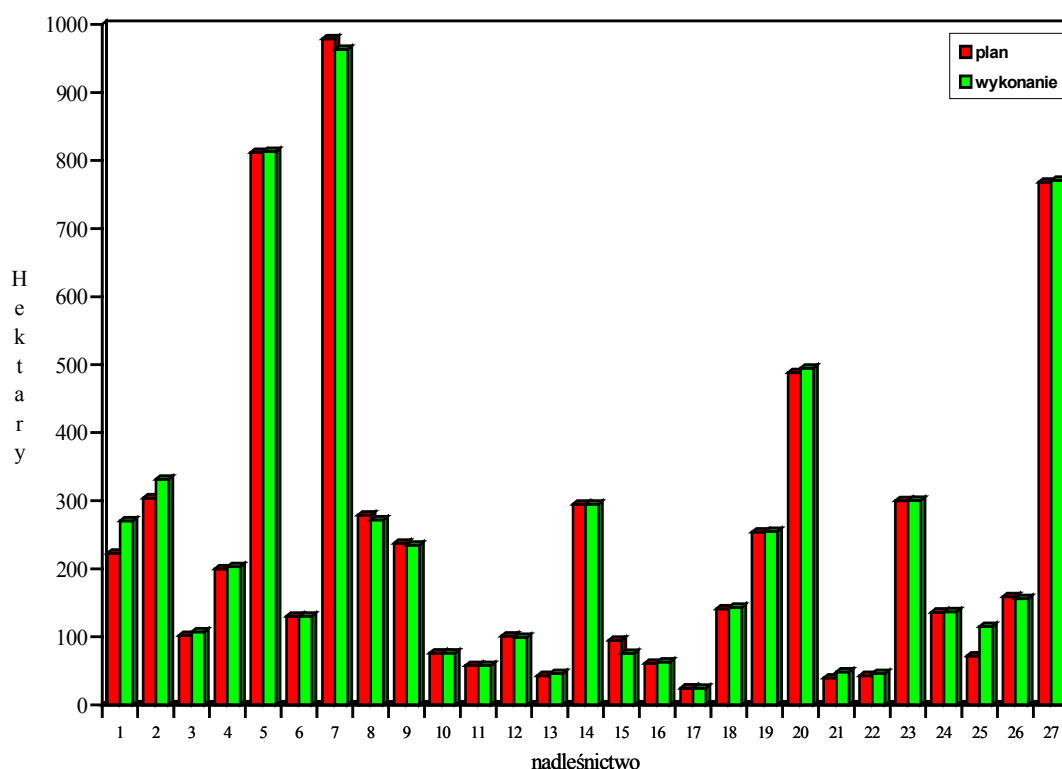
- *Nadleśnictwo Kliniska - w RDLP Szczecin i Nadleśnictwo Leżajsk - w RDLP Krosno w analizowanym okresie zalesiały wyłącznie grunty własne, odpowiednio 111 i 458 ha. W Nadleśnictwie Biała Podlaska - w RDLP Lublin ze 184 ha zalesień 76% wykonano na gruntach własnych, a w Nadleśnictwie Suwałki - w RDLP Białystok odpowiednio ze 101 ha - 92%.*

Wielkość powierzchni zalesionych przez nadleśnictwa w poszczególnych latach okresu 1993-1997 była zróżnicowana i wahała się od 2 ha w 1997 r. - w Nadleśnictwie Chełm (RDLP Lublin) i 3,11 ha w 1993r - w Nadleśnictwie Biała (RDLP Piła), do 459,3 ha - w

1996r. w Nadleśnictwie Borne-Sulinowo (RDLP Szczecinek).

W analizowanym okresie 1995r. -1997 r. skontrolowane nadleśnictwa zalesiły łącznie 6,5 tys. ha przekraczając o 2% zaplanowaną powierzchnię, lecz jednocześnie 1/4 spośród nich nie wykonała planowanych zalesień.

Plan i wykonanie zalesień w skontrolowanych nadleśnictwach w latach 1995-1997 przedstawia rys. nr 3.

Nadleśnictwa: 1-Gołdap, 2-Giżycko, 3-Czerwony Dwór, 4-Nurzec, 5-Bielsk Podlaski, 6-Trzcianka, 7-Borne Sulinowo, 8-Krzyż, 9-Biała, 10-Suwałki, 11-Kliniska, 12-Lipinki, 13-Bogdaniec, 14-Miastko, 15-Sieniawa, 16-Leżajsk, 17-Głogów Małop., 18-Mrągowo, 19-Srokowo, 20-Nidzica, 21-Daleszyce, 22-Barycz, 23-Chmielnik, 24-Biała Podlaska, 25-Chełm, 26-Parczew, 27-Czarnobór

Rys.3 Plan i wykonanie zalesień w skontrolowanych nadleśnictwach w latach 1995 - 1997

2. W części nadleśnictw działania związane z zalesianiem gruntów porolnych nie były zgodne z wymogami obowiązujących w LP „Zasad hodowli lasu” i „Instrukcji ochrony lasu”³².

W 3 nadleśnictwach, tj. ca 11% skontrolowanych, stwierdzono nieprawidłowości w składzie gatunkowym zakładanych upraw, a w 2 do nasadzeń używano sadzonek w nieodpowiednim wieku lub niewłaściwej jakości.

³² Wymogi te zawarte zostały w opracowaniach: „Zasady hodowli lasu” - zatwierdzone do użytku służbowego przez sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej w lipcu 1986 r. „Instrukcja ochrony lasu” - zatwierdzona do użytku służbowego przez sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej w czerwcu 1986 r.

- W Nadleśnictwie Borne-Sulinowo - RDLP w Szczecinku na łącznej powierzchni 348 ha upraw, tj. ca 36% założonych w kontrolowanym okresie, skład gatunkowy nasadzeń odbiegał od składu planowanego we wnioskach hodowli lasu. Ponadto do nasadzeń, wbrew zaleceniom „Zasad hodowli lasu”, użyto znacznej ilości sadzonek II klasy jakości, a także pozaklasowych.
- Niewłaściwy skład gatunkowy upraw stwierdzono również w Nadleśnictwie Chmielnik - RDLP w Radomiu.

W latach 1995-1997 skontrolowane nadleśnictwa przygotowały glebę pod zalesienie łącznie o powierzchni 5,9 tys. ha, wykonując 109% zamierzeń. Z ilości tej około 15% powierzchni nie przygotowano zgodnie z wymaganym terminem tzn. jesienią poprzedniego roku lub też sposób przygotowania gleby był nieodpowiedni. Ponadto planowanej pielęgnacji gleby w uprawach nie zrealizowało w kolejnych latach: 3, 5 i 7 skontrolowanych nadleśnictw.

- W Nadleśnictwie Daleszyce - RDLP w Radomiu stwierdzono niewłaściwe przygotowanie gleby na 64,0% objętej oględzinami powierzchni, tj. na 30,9 ha upraw założonych na terenach podmokłych i mocno zachwaszczających się. Natomiast na powierzchni 13,4 ha, tj. 27,7% wszystkich zalesień, uprawy założono bez wyprzedzającego przygotowania gleby. Ponadto ustalono, że na 13,8 ha upraw, tj. 28,6 % założonych w latach 1995 -1997, konieczne jest wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych.
- W Nadleśnictwie Barycz - RDLP w Radomiu założono w latach 1995 - 1997 wszystkie uprawy, tj. 46,2 ha bez wyprzedzającego przygotowania gleby. Jedynie jesienią 1997r. Nadleśnictwo przygotowało glebę na powierzchni 2,4 ha pod zalesienia realizowane w 1998 r. Ponadto oględziny 44,9 ha tj. 97% łącznej powierzchni gruntów zalesionych w latach 1995 - 1997 wykazały, że: na powierzchni 35,1 ha, tj. na 78,3 % wszystkich zalesień, na terenie podmokłym, silnie zadarnionym, porośniętym trawami i wrzosem przygotowano glebę „w talerze” o głębokości 20 cm - co jest niezgodne z „Zasadami Hodowli Lasu”.
- W Nadleśnictwie Chmielnik - RDLP w Radomiu 105,3 ha, tj. 35% wszystkich upraw na gruntach porolnych, założono bez wyprzedzającego przygotowania gleby, a na powierzchni 32,1 ha gleby nie przygotowano w ogóle. Oględziny 164,2 ha upraw, tj. 54,6 % z założonych w latach 1995-1997, wykazały, że na łącznej powierzchni 8,6 ha nie wykonano pielęgnacji gleby - nie niszczone chwastów i nie eliminowano samosiewów zbędnych gatunków drzew.
- W Nadleśnictwie Sieniawa - RDLP w Krośnie oględziny 32,7 ha, tj. 43,4% powierzchni upraw założonych w kontrolowanym okresie, wykazały, że 16,1 ha spośród nich, tj. 49,3% objętych oględzinami, wymaga zabiegów pielęgnacyjnych.

W badanym okresie zwalczało szkodliwe owady (pędraki): w 1995 r. i w 1996 r. - w 16, oraz w 1997 r. 15 z 27 skontrolowanych nadleśnictw. Łącznie w nadleśnictwach przeprowadzono zwalczanie szkodliwych owadów kolejno na powierzchni: 451,1 ha (161,9% planu), 403,5 ha (131,8% planu) i 171,2 ha (96,6% planu). W poszczególnych nadleśnictwach wykonano od 15% planu - w 1995r. w Nadleśnictwie Giżycko - RDLP Białystok do 450,7% w 1997 r. w Nadleśnictwie Biała RDLP Piła. Planowanej powierzchni nie zrealizowano w kolejnych latach w: 2 z 16, 6 z 15 i 5 z 11

nadleśnictw.

W kontrolowanym okresie poprawki wykonane zostały na powierzchni: 262,9 ha - w 1995 r., 415,9 ha - w 1996 r. i 326,7 ha - w 1997 r., co stanowiło odpowiednio: 17,2%, 17,7% i 13,2% powierzchni upraw założonych w skontrolowanych nadleśnictwach w poprzednim roku. W kolejnych latach powierzchnia zrealizowanych poprawek była większa od planowanej w : 7,9 i 9 nadleśnictwach. I tak :

- w 1996r. w Nadleśnictwo Chełm - RDLP w Lublinie wykonano poprawki na powierzchni 28,1 ha upraw tj. 200,1% planowanej powierzchni, a w Nadleśnictwie Krzyż - RDLP w Pile na 24 ha , tj. 218,1%;
- w 1997r. w Nadleśnictwie Trzcianka - RDLP w Pile poprawki zrealizowane były na 25,9 ha, tj. 207% zaplanowanej powierzchni.

Nie zawsze do poprawek używano najlepszych jakościowo sadzonek:

- W Nadleśnictwie Barycz - RDLP w Radomiu przy wprowadzaniu poprawek na ponad 30 % powierzchni użyto sadzonek II klasy jakości. Natomiast na terenie szczególnie zdewastowanym (były poligon) do poprawek wykonanych siewem stosowano nasiona III klasy jakości. Udatność uprawy na tej powierzchni oceniono w czasie kontroli na 40 %, co klasyfikuje ją do upraw przepadłych.

Czyszczenia wczesne w uprawach wykonywało w kolejnych latach w: 5, 7 i 5 z 27 skontrolowanych nadleśnictw. Łącznie zabiegami tymi nadleśnictwa objęły: 117,2 ha (99,5% planu), 159,3 ha (100,1% planu), 166,0 ha (102,3% planu).

- Planowanej powierzchni czyszczeń wczesnych nie wykonały nadleśnictwa: Głogów Młp. - RDLP w Krośnie w 1995 r. - 87,9% i Suwałki - RDLP w Białymstoku w 1997 r. - 98,4%.

W kolejnych latach objętych badaniami kontrolnymi 11, 10 i 7 z 27 skontrolowanych nadleśnictw zabezpieczało przed zwierzyną uprawy przez gradzenie. Łącznie nadleśnictwa wykonały odpowiednio: 114,3%, 88,9% i 118,1% planowanych gradzeń. W kolejnych latach planowanych gradzeń nie wykonało: 1 z 11, 1 z 10 i 1 z 7 skontrolowanych nadleśnictw.

- W skontrolowanych nadleśnictwach zrealizowano od ca 6% planu gradzeń (2,2 ha na 36,2 ha upraw) w 1996 r. w Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie - RDLP w Zielonej Górze i 20% planu, (0,2 ha na 1 ha upraw) w 1997 r. w Nadleśnictwie Głogów Młp. - RDLP w Krośnie do ca 443% (28,8 ha na 6,5 ha upraw) w 1995 r. w Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie.

Chemiczne zabezpieczanie sadzonek przed sadzeniem stosowało: w 1995r - 21, w 1996r - 22 i w 1997 - 23 skontrolowane nadleśnictwa. Nadleśnictwa zabezpieczyły łącznie odpowiednio: 1.034,4 ha (113,5% planu), 1.412,3 ha (99,6%), 1.205,8 ha (95,6%). Planowanych powierzchni nie wykonało w kolejnych latach: 2 z 21, 4 z 22 i 8 z 23 nadleśnictw. I tak:

- w 1996 r. w Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie - RDLP w Zielonej Górze chemiczne zabezpieczenie sadzonek zrealizowano na 66,7% (52,3 ha z 78,5 ha) planowanej powierzchni upraw, a w Nadleśnictwie Chełm - RDLP w Lublinie na 73,1% (38,9 ha z 53,2 ha),

- w 1997 r. w Nadleśnictwie Głogów Młp.- RDLP w Krośnie zabezpieczono chemicznie sadzonki na 25% (0,5 ha z 2 ha) planowanej powierzchni upraw.

Mechanicznie zabezpieczało sadzonki: w 1995r. - 11, w 1996r. - 15 i w 1997r. - 17 z 27 skontrolowanych nadleśnictw. W ten sposób nadleśnictwa zabezpieczyły w kolejnych latach łącznie: 80,3 ha, 167,0 ha i 173,8 ha upraw, wykonując: 128,1%, 91,1 % i 112,9% planowanej powierzchni. Planu mechanicznego zabezpieczania w kolejnych latach badanego okresu nie wykonało: 2 z 8, 4 z 13 i 3 z 12 planujących taki zabieg nadleśnictw. Np.:

- w 1995r w Nadleśnictwie Daleszyce - RDLP w Radomiu mechanicznie zabezpieczono sadzonki na 11,7 % (0,7 ha z 6 ha) planowanej powierzchni upraw,
- w Nadleśnictwo Giżycko - RDLP w Białymstoku nie wykonywano zabezpieczenia mechanicznego w 1995 (planowano 0,7 ha) i w 1996r., a w 1997 zrealizowano 37,5 % planowanej powierzchni (0,15 ha z 0,4 ha).

Pomimo wykonywania planów zabezpieczania upraw przed zwierzyną wielkość i skuteczność zabezpieczeń była niewystarczająca. Np.:

- w Nadleśnictwie Parczew - RDLP w Lublinie, które corocznie realizowało w całości planowane grodzenia upraw oraz chemiczne i mechaniczne zabezpieczanie sadzonek, w czasie oględzin stwierdzono na powierzchni 118,97 ha, tj. 55,9 % upraw poddanych oględzinom, szkody spowodowane przez zwierzynę. Przeciętnie uszkodzonych było 20 - 30 % sadzonek, ale na pojedynczych powierzchniach uszkodzenia sięgały 50% (sadzonki wiązu - działka nr 795/5 w Leśnictwie Dębowa Kłoda), a nawet 60 % (sadzonki dębu - oddz. 257a leśnictwa Laski oraz działka nr 41/1 w Leśnictwie Karolina). Spowodowane to było niedostatecznym zabezpieczeniem nasadzeń. Ze 156,06 ha gruntów nie nadających się do produkcji rolnej zalesionych w latach 1995 - 1997 zabezpieczono przed zwierzyną tylko 15,7 ha, tj. około 10 % upraw,
- w Nadleśnictwie Sieniawa - RDLP w Krośnie, w którym w analizowanym okresie przekroczono planowane zabezpieczenie upraw, w trakcie oględzin w Leśnictwie Czerwona Wola stwierdzono, że na uprawie o pow. 2,00 ha, założonej w 1995 r. uszkodzonych przez zwierzynę było 50% sadzonek,
- w Nadleśnictwie Biała - RDLP w Lublinie, które w analizowanym okresie nie planowało i nie wykonywało grodzenia upraw oraz zabezpieczania chemicznego i mechanicznego sadzonek, w trakcie oględzin stwierdzono, że w nieogrodzonej uprawie sosnowej o powierzchni 1,67 ha zgryzionych zostało około 90% sadzonek,
- w Nadleśnictwie Trzcianka - RDLP w Pile, przekraczającym plany zabezpieczania upraw, stwierdzono na powierzchni 11,1 ha tj. 25% lustrowanych upraw, uszkodzenia sadzonek przez zwierzynę, dochodzące do 60% w przypadku gatunków iglastych i do 100% - liściastych,
- w Nadleśnictwie Chełm - RDLP w Lublinie na powierzchni 100,5 ha, tj. 69,2 % upraw poddanych oględzinom, stwierdzono występowanie szkód spowodowanych przez zwierzynę, pomimo zastosowania zabezpieczeń. Przeciętnie uszkodzonych było 20 - 30 % sadzonek dębu, ale na niektórych powierzchniach uszkodzenia sięgały 50 - 60 % (Leśnictwo Ostrowy oddz. 78 g, 78 n).

3. Niektóre z skontrolowanych nadleśnictw zalesiały grunty, które nie były przeznaczone na

ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

- *W Nadleśnictwie Giżycko - RDLP w Białymstoku w latach 1995-1997 zalesiono 332 ha gruntów nie przeznaczonych do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 3 gmin, a w Nadleśnictwie Bielsk - 6,30 ha.*
  - *W Nadleśnictwie Nurzec - RDLP w Białymstoku zalesiono 7 działek, które w mpzp przeznaczone były w całości lub częściowo na cele rolne.*
  - *W Nadleśnictwie Bielsko Podl. zalesiono 6 działek o łącznej powierzchni 6,30 ha, które w mpzp gmin w: Bielsku Podl., Orli i Dubiczach przeznaczone były do użytkowania rolniczego.*
4. W części skontrolowanych nadleśnictw niedostateczny był bieżący nadzór ze strony właściwych merytorycznie pracowników nadleśnictw nad wykonywaniem obowiązków przez leśniczych, w tym również w zakresie zalesień.
- *W Nadleśnictwie Głogów Młp.- RDLP w Krośnie w książkach służbowych leśniczych nie było wpisów mogących świadczyć o nadzorze i dokonywanych kontrolach ze strony kadry inżynieryjno-technicznej Nadleśnictwa. Na 10 skontrolowanych książek służbowych 3 - nie zawierały żadnych, a pozostałe od 1 do 3 wpisów.*
  - *W Nadleśnictwie Czarnobór - RDLP w Szczecinku w książkach służbowych leśniczych Leśnictw Kniewo i Kręgi, sprawdzonych w trakcie kontroli, nie było żadnych wpisów w 1996r., a w 1997 - nieliczne.*
5. W około 20% skontrolowanych nadleśnictw występowały nieprawidłowości w prowadzeniu ewidencji gruntów i w sprawozdawczości.
- *W Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie - RDLP w Zielonej Górze 31,76 ha gruntów przejętych w celu zalesienia, zaewidencjonowano jako grunty leśne.*
  - *W Nadleśnictwie Trzcianka - RDLP w Pile rejestr gruntów i rejestr kategorii użytkowania gruntów, założone w 1996r., nie były aktualizowane do czasu kontroli NIK, tj. do lipca 1998 r.*
  - *W Nadleśnictwie Gołdap - RDLP w Białymstoku kontrola wykazała rozbieżność danych dotyczących powierzchni gruntów do zalesienia, ujętych w sprawozdaniu L-01 i LPIR-4 za 1995r, ze stanem faktycznym. Ponadto zmian wynikających z zalesień nie wprowadzano do ewidencji gruntów.*

3.4.4. Przejmowanie gruntów do zalesień przez Lasy Państwowe.

1. Dyrektor Generalny LP i Prezes Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa we wspólnych pismach z dnia 14.11.1995 r. zn. ZS-210-14/95, ZGZ-pfz-420-66-247/96 i z dnia 30.09.1997 r. zn. ZS-210-32/97, ZGZ-pfz-420-43-2/2215/97, skierowanych do dyrektorów rdLP i dyrektorów Oddziałów Terenowych AWRSP ustalili zasady przekazywania Lasom Państwowym gruntów do zalesień.

Ponadto w piśmie z dnia 30.09.1997.r poinformowano, że ze względu na ograniczone środki finansowe przewidziane w ustawie budżetowej na 1997 r., które mogą być przeznaczone na realizację „Krajowego programu...”, prace związane z przekazywaniem z Zasobu WRSP na rzecz LP gruntów w celu zalesienia, należy skoncentrować w

szczegółności na obszarach: tzw. „ściany wschodniej”, obejmującej b. województwa: suwalskie, olsztyńskie, białostockie, białskopodlaskie, chełmskie, lubelskie i zamojskie; strefy przybrzeżnej Bałtyku, obejmującej b. województwa: szczecińskie, koszalińskie, słupskie, elbląskie i gdańskie; gruntów bez względu na miejsce położenia obejmujących: zbiorniki wód podziemnych, obszary małej retencji, obszary podlegające erozji i stepowieniu.

Poinformowano również, że Lasy Państwowe deklarują przejęcie z Zasobu WRSP w okresie najbliższych 5-lat (tj. do 2000 r.) ogółem ok. 100 tys. ha gruntów do zalesienia. Jednak brak odpowiednich danych w DGLP nie pozwala na dokonanie oceny tempa przejmowania gruntów do zalesienia z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w zarząd Lasów Państwowych.

2. Z ustaleń kontroli³³ wynika, że Agencja przejęła do Zasobu Własności Rolnej SP do końca 1997 r. nieruchomości o łącznej powierzchni 4,6 mln ha. Do końca 1997 r. zagospodarowano 3,9 mln ha, tj. 85% przejętych gruntów. Na koniec 1997 r. w Zasobie pozostawało do rozdysponowania 650 tys. ha. Aż 56 % tych gruntów stanowiły nieużytki, odłogi i grunty nie nadające się do rolniczego użytkowania.

Do końca 1997 r. oddziały terenowe AWRSP zgłosiły Lasom Państwowym ogółem 127,5 tys. ha gruntów do przekazania w celu zalesienia. Z ilości tej tylko 45,9 tys. ha, tj. 36% przeznaczone było do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Od 1994 r. komisijnymi przeglądami objęto 108,6 tys. ha tj. 85% zgłoszonych gruntów. Z ilości tej 83,2 tys. ha czyli 77%, zakwalifikowano do przejęcia przez Lasy Państwowe. W związku z tym Agencja złożyła do urzędów rejonowych 1.132 wnioski o wydanie decyzji w sprawie przekazania LP 66,9 tys. ha gruntów do zalesienia. Do końca 1997 r. Lasy Państwowe przejęły łącznie 49,7 tys. ha, tj. 60% zakwalifikowanych do przejęcia gruntów i 74% powierzchni gruntów objętych wnioskami Agencji. W Zasobie WRSP pozostawało nadal 85,7 tys. ha gruntów do zalesienia.

3. Skontrolowano 7 z 16 istniejących oddziałów terenowych AWRSP. Obejmują one swym działaniem 14 województw o łącznej powierzchni 10,5 mln ha, tj. 33% powierzchni kraju.

Z ustaleń kontroli wynika, że 6 skontrolowanych OT (bez OT w Koszalinie) w badanym okresie zgłosiło do przekazania LP łącznie 51,6 tys ha gruntów do zalesienia. Przeglądami komisijnymi objęto (łącznie z OT w Koszalinie) 83,2 tys. ha na terenie działania 7 skontrolowanych OT, z czego do przejęcia przez Lasy Państwowe zakwalifikowano 78% tj. 64,7 tys. ha. W związku z tym dyrektorzy skontrolowanych OT złożyli do kierowników UR 338 wniosków o wydanie decyzji przekazujących LP 40,1 tys ha gruntów do zalesienia. Do końca 1997r. LP przejęły 26,5 tys. ha, tj. 41% zakwalifikowanych do przejęcia i 66% objętych wnioskami AWRSP.

- *Dyrektor OT AWRSP w Pile skierował do kierowników urzędów rejonowych 14 (tj.*

---

³³ patrz przypis 1 na str.1

ca 44% z 32 wniosków o wydanie decyzji na przekazanie LP gruntów do zalesienia, po 2 i więcej miesiącach od przeprowadzonej lustracji gruntów. W przypadku 5 wniosków opóźnienia sięgały od pół do półtora roku. Z 1.276 ha gruntów do zalesienia planowanych do przekazania LP w 1997r. Agencja zrealizowała tylko ca 33%.

- Wg wojewódzkiego programu zwiększania lesistości AWRSP OT w Koszalinie w kontrolowanym okresie powinna przekazać LP na terenie b.woj. koszalińskiego 6.730 ha gruntów do zalesienia, ujętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i 7.095 ha wnioskowanych do ujęcia w tych planach. Przekazano natomiast 3.046 ha, tj. ca 45% gruntów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W 13 przypadkach, w b.województwie koszalińskim nadleśnictwom przekazano grunty po upływie 2 - 6 miesięcy od wydania decyzji przez kierownika urzędu rejonowego, a w 12 przypadkach, w b.województwie słupskim po upływie 2 - 24 miesięcy mimo, iż decyzje obowiązywały do sporządzenia protokołu w okresie miesiąca.
4. W 16 tj. w 76% skontrolowanych urzędach rejonowych w okresie 1995-1997 r. wydano 65 decyzji na przekazanie nadleśnictwom, na wniosek AWRSP, łącznie 1.582 ha gruntów. Ponadto kierownicy urzędów przekazali protokółarnie nadleśnictwom do zalesienia 463 ha gruntów z PFZ. Decyzje wydawano z opóźnieniami i na powierzchnię mniejszą od wnioskowanej.
- Kierownicy Urzędów Rejonowych w Człuchowie, Lęborku, Słupsku i Bytowie w b.woj. słupskim w okresie 1995-1997 r. otrzymali, od dyrektora OT AWRSP w Koszalinie, wnioski w sprawie przekazania LP gruntów o łącznej pow. 8,9 tys. ha. Decyzje natomiast wydali na około 2,1 tys. ha tj. na ca 24% wnioskowanej powierzchni, od ca 13% - w Urzędzie Rejonowym w Człuchowie do ca 73% - w Bytowie.
  - Dyrektor OT AWRSP w Olsztynie skierował do kierowników urzędów rejonowych 47 wniosków, z których 4, tj. 8,5% załatwione zostały po upływie 12-23 miesięcy, a w przypadku 15, tj. 31,9% wniosków z okresu 1995-1996 r. decyzji nie wydano do czasu zakończenia kontroli NIK.
5. Powierzchnia gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej i nieużytków do zalesienia w Lasach Państwowych, wykazywana na koniec roku, w latach 1993-1996 zwiększała się, pomimo realizacji zalesień.

Przejmowanie i zalesianie gruntów przez Lasy Państwowe w latach 1993-1997 przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3

Bilans gruntów przejętych i zalesionych przez Lasy Państwowe
w latach 1993-97

rok	stan na 31.12.	przybyło (ha)			zalesiono (ha)
		przejęto	przejęto	wykup	

	(ha)	z PFZ	z AWRSP	gruntów	
1993	9 561	4 030,57 ^{1/}	x ^{2/}	0,94	4 580
1994	12 843	4 324,78	x ^{2/}	-	9 848
1995	24 586	5 233,67	x ^{2/}	13,73	11 580
1996	32 372	4 403,71	x ^{2/}	10,02	12 012
1997	30 865	1 126,29	7 352,41	8,47	9 417
Razem	-	19 119,02	x ^{2/}	33,16	47 437

1/ grunty przejęte z PFZ łącznie w 1992-93 r.;

2/ brak danych w DGLP

W DGLP brak było danych dotyczących ilości gruntów przejętych w latach 1993-1996 od AWRSP. Na podstawie danych z informacji LPIR-4 o gruntach przeznaczonych do zalesienia i wielkości wykonanych w danym roku zalesień, powierzchnię wszystkich gruntów przeznaczonych do zalesienia, przejmowanych w danym roku przez LP oszacowano następująco: w 1993 r. - 7.529 ha, w 1994 r. - 13.121 ha, w 1995 r. 23.332 ha, w 1996 r. - 19.798 ha i w 1997 r. - 7.910 ha. Łącznie 71.690 ha, w tym około 52,6 tys ha z AWRSP.

Dopiero od 1997r., w efekcie realizacji wniosków pokontrolnych NIK, wprowadzona została wewnętrzna informacja dodatkowa LPIR - 4a, uwzględniająca dane dotyczące gruntów przekazanych Lasom Państwowym przez AWRSP.

3.5. Realizacja zalesień na gruntach prywatnych ze środków funduszu PHARE.

1. W 1995r. rozpoczęto realizację leśnego programu PHARE, obejmującego lata 1995-1997, na który w 1994 r. rząd polski, reprezentowany przez Ministra OŚZNiL, uzyskał środki finansowe z Unii Europejskiej w wysokości 12 mln ECU - w tym m.in. 1,7 mln ECU na realizację zalesień na prywatnych gruntach rolnych. Porozumieniem z dnia 8 sierpnia 1994 r. Minister OŚZNiL powierzył obsługę zadań związanych z wdrożeniem programów i projektów pomocy międzynarodowej dla Polski na ochronę środowiska Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i udzielił Funduszowi pełnomocnictwa. NFOŚiGW w ramach obsługi leśnego programu PHARE, zlecił Biuru Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej opracowanie planu zalesień na gruntach prywatnych.

BULiGL, w oparciu o wykazy właścicieli działek i powierzchni gruntów przewidzianych do zalesienia, sporządzone w urzędach wojewódzkich i potwierdzone pisemnie przez posiadaczy gruntów o przystąpieniu do projektu zalesień, opracowało program zalesień na lata 1996-1997. Zgodnie z założeniami programu właściciele gruntów uczestniczący w zalesieniach otrzymywali nieodpłatnie sadzonki i w uzasadnionych przypadkach korzystali z bezpłatnego transportu.

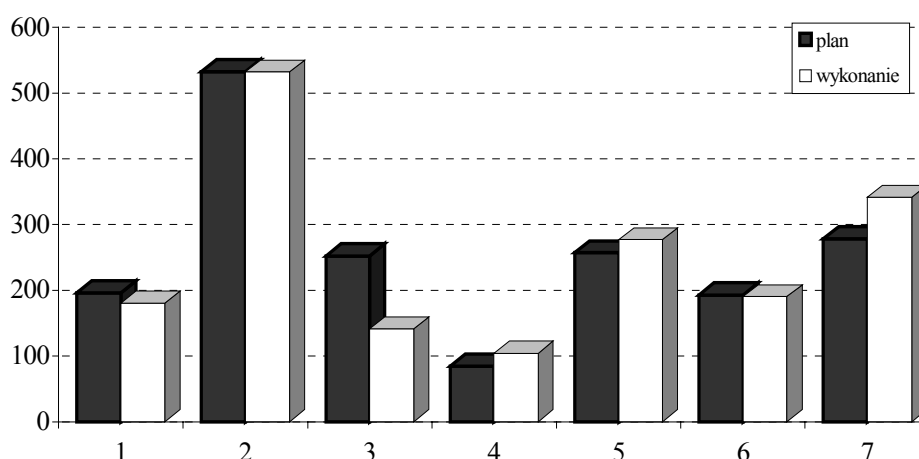
W programie uczestniczyło 25 województw (rozmieszczenie województw przedstawia załącznik nr 8), które spełniły następujące warunki: powierzchnie zalesień wyznaczone były w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, uzyskano zgodę

właścicieli gruntów na ich zalesienie oraz zobowiązanie właścicieli, że dokonają nasadzeń zgodnie ze wskazaniem i pielęgnować będą założone uprawy.

Planem zalesień objęto łącznie 6.519,72 ha, od 48,98 ha w b.woj. katowickim do 590,80 ha w b.woj. kieleckim³⁴. Zrealizowano zalesienia na powierzchni 5.916,26 ha tj. 90,7 % planu, od 30,6% - w b.woj. katowickim do 138,9% - w b.woj. sieradzkim.³⁵ Przyjętej w programie powierzchni zalesień nie wykonało 17 z 25 województw. Wpływ na to miały m.in. niekorzystne warunki pogodowe wiosną 1996 r. oraz wycofywanie się części właścicieli gruntów z realizacji programu. Szczegółowe dane przedstawiono w załączniku nr 6.

2. Z 13 skontrolowanych b. województw w realizacji programu PHARE brało udział 7, tj.: kaliskie, konińskie, koszalińskie, płockie, siedleckie, skierniewickie i tarnobrzeskie. Wg planu województwa te powinny zalesić łącznie 1.791,9 ha, od 84,4 ha w b.woj. płockim do 532,3 ha w b.woj. konińskim. Zrealizowano zalesienia na powierzchni 1.759,9 ha tj. 98%, od 56% planowanej powierzchni w b.województwie koszalińskim do 123,5 % w b.woj. płockim. W 3 spośród omawianych województw powierzchnie zalesień były mniejsze od planowanych w programie.

hektary

b.województwa: 1-kaliskie, 2-konińskie, 3-koszalińskie, 4-płockie, 5-siedleckie, 6-skierniewickie, 7-tarnobrzeskie

Rys. 4. Realizacja zalesień na gruntach prywatnych ze środków funduszu PHARE na terenie skontrolowanych województw

- W b.województwie koszalińskim w ramach programu PHARE zrealizowano 141,1 ha, tj. 70,5 % z 200 ha zalesień planowanych przez urząd wojewódzki i 55,9 % z 252 ha

³⁴ Dane wg „Raportu końcowego o realizacji zalesień prywatnych gruntów rolnych w ramach funduszu PHARE, na lata 1996 i 1997”, opracowanego przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie w lipcu 1996r.

³⁵ Dane wg „Raportu końcowego z przebiegu realizacji kontraktu Nr PL/001381056/96-V/203 „Dostawa sadzonek dla właścicieli gruntów prywatnych w celu promowania zalesień”, opracowanego przez DGLP w lutym 1998r.

przewidywanych w programie.

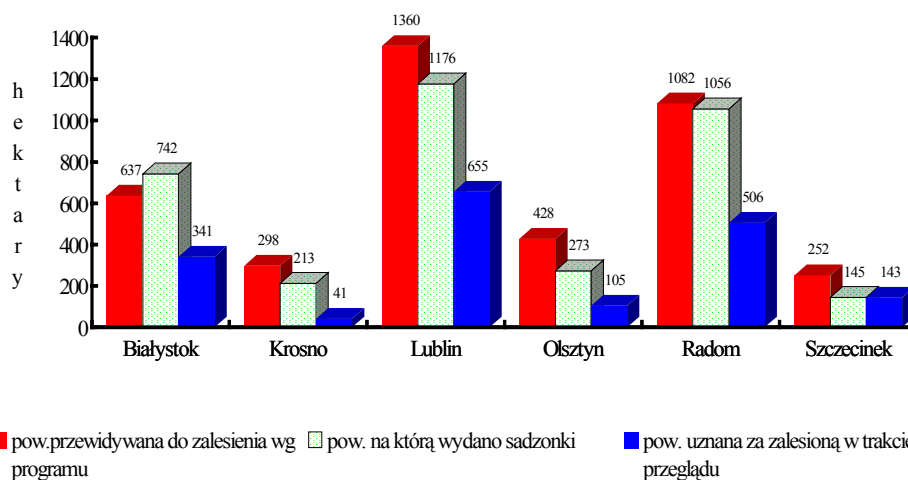
- W b.województwie kaliskim nie wykonano w pełni planu zalesiania prywatnych gruntów rolnych w ramach środków pochodzących z funduszu PHARE ze względu na niedostateczne zainteresowanie właścicieli gruntów i samorządów lokalnych. W latach 1996-1997 zalesiono 180 ha z planowanych 195,5 ha, podczas gdy Minister OŚZNiL informował o możliwości sfinansowania zalesień na powierzchni 200 ha.

3. W programie zaplanowano udział 131 nadleśnictw z terenu 12 rdLP. Nadleśnictwa zobowiązane zostały do: dostarczenia materiału sadzeniowego o łącznej wartości 1.400 tys. ECU, służenia właścicielom doradztwem i nadzorowania sadzenia na minimum 20% powierzchni oraz dokonania przeglądu przynajmniej 15% zalesień.

W realizacji programu wzięło udział 129 nadleśnictw z terenu 12 RDLP. Nadleśnictwa wydały ponad 44,6 mln szt. sadzonek drzew i krzewów (na kwotę 1.438,2 tys. ECU - tj. 103 % kontraktu), które zostały wykorzystane do zalesienia 5.916,3 ha tj. 101,2% powierzchni na którą wydano sadzonki i 90,1% powierzchni planowanej przez BULiGL. Z ilości tej doradztwem i nadzorem objęto 4.567,0 ha, tj. 77%. Dokonano przeglądu 58% powierzchni objętej zalesieniami, tj. 3 405,1 ha, z czego za zalesione uznano 98% tj. 3 335,4 ha. Regionalne dyrekcje zrealizowały w pełni zapotrzebowania na sadzonki zgłoszone przez urzędy rejonowe.

Szczegółowe dane z realizacji zalesień zawiera załącznik nr 7.

4. W realizacji programu PHARE brało udział 6 z 9 skontrolowanych RDLP (tj. w: Białymstoku, Krośnie, Lublinie, Olsztynie, Radomiu i Szczecinku). Zgrupowane w nich nadleśnictwa wydały łącznie ponad 27 mln szt. sadzonek, wartości 865,1 tys. ECU, tj. ca 3,3 mln zł, na zalesienie łącznej powierzchni 3,6 tys. ha, tj. 89,7% planowanej przez BULiGL, od 145,4 ha, - w nadleśnictwach z RDLP Szczecinek do 1.175,8 ha, - w nadleśnictwach z RDLP Lublin. Wykonały one od 57,6% planu ustalonego przez BULiGL - w RDLP Szczecinek do 116,3% - w RDLP Białystok.

Rys. 5. Realizacja przez kontrolowane RDLP zalesień na gruntach prywatnych ze środków funduszu PHARE

5. Z 27 skontrolowanych nadleśnictw, 11 uczestniczyło w realizacji programu PHARE: Bielsk Podl. i Nurzec - z RDLP Białystok; Głogów, Strzyżów i Leżajsk - z RDLP Krosno; Chełm i Parczew - z RDLP Lublin; Barycz, Chmielnik i Daleszyce - z RDLP Radom; Borne Sulinowo - z RDLP Szczecinek. Łącznie nadleśnictwa wydały sadzonki na zalesienie 794,4 ha gruntów porolnych, od 1,7 ha - w Nadleśnictwie Borne Sulinowo do 228,6 ha - w Nadleśnictwie Chełm.

Pracownicy nadleśnictw udzielali właścicielom gruntów fachowych porad i instruktażu. Niektóre nadleśnictwa udostępniały nieodpłatnie specjalistyczny sprzęt do przygotowania gleby i sadzenia.

3.6. Finansowanie zalesień

3.6.1. Finansowanie zalesień realizowanych na gruntach własności Skarbu Państwa.

1. Kontrola wykazała, że „Program rozwoju wybranych dziedzin leśnictwa ...” na etapie sporządzenia przez Ministerstwo OŚZNiL i akceptacji przez Radę Ministrów nie miał w pełni zapewnionych środków finansowych na jego realizację. Na zalesianie gruntów porolnych przeznaczono była kwotę 40 mln USD, tj. 50,25% całkowitego kosztu określonego na 79,6 mln USD.

O trudnościach w realizacji programu, wynikających m.in. z braku środków finansowych Minister OŚZNiL informował Prezesa Rady Ministrów pismem z dnia 22.03.1996r. zn. DL.I-536-4/96. Brak środków sygnalizowany był w opracowywanych przez Ministerstwo OŚZNiL informacjach o stanie prac wynikających z „Krajowego programu zwiększania lesistości”.

Z ustaleń kontroli wynika, że Dyrektor Generalny LP informował Ministra OŚZNiL o niedostatecznej ilości środków finansowych na realizację zalesień, m.in.:

- w piśmie z dnia 5.03.1997 r. zn. ZZ-711-13/97 Dyrektor Generalny LP informował, że potrzeby Lasów Państwowych w zakresie dotacji na zalesienia i przebudowę drzewostanów nie mają pokrycia w środkach budżetowych na 1997 r.: w zalesieniach na kwotę 25.736 tys. zł. i prosił o poparcie starań LP w uzyskaniu zewnętrznych środków finansowych w NFOŚiGW, Ekofunduszu i Banku Ochrony Środowiska.
  - w piśmie z dnia 30.06.1997r. z. ZZ-711-25/97 Dyrektor Generalny LP prosił Ministra OŚZNiL o „...wyjednanie, jeszcze w roku bieżącym, przyznania LP z rezerwy budżetowej dodatkowych środków finansowych dotacji na wyprzedzające przygotowanie gleby do zalesień w 1998 r., lub zapewnienia refundacji kosztów ze środków budżetowych w styczniu 1998 r”.
2. W latach 1993-1997 zalesienia na gruntach porolnych własności Skarbu Państwa, realizowane przez Lasy Państwowe, finansowane były głównie ze środków pożyczkowych Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Banku Światowego. W tym celu podpisane zostały

dwie umowy pożyczkowe:

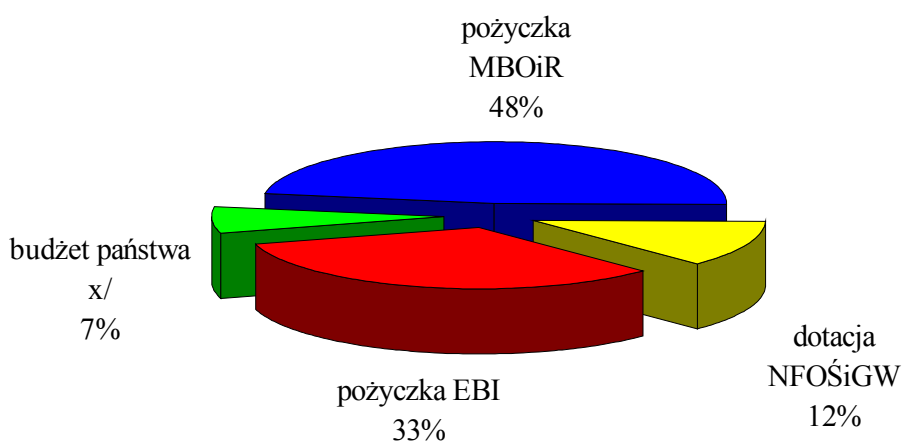
- w dniu 31.08.1993 r. między Rzeczypospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju, w której przyjęto, że ze środków pożyczkowych wydatkowane będzie 20 mln USD na zalesienie około 20 tys ha gruntów,
- w dniu 2.09.1993 r. między Rzeczypospolitą Polską a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na kwotę 13 mln ECU, w ramach których zalesionych miało zostać przynajmniej 17 tys. ha gruntów.

W latach 1993-1997 na zalesienia gruntów własności Skarbu Państwa wydatkowano łącznie 115.571 tys. zł³⁶. Z tego. 94.190 tys. zł, tj. 81 % wydatków pochodziło ze środków pożyczkowych wymienionych banków. Zrealizowano za nie zalesienia na około 35,7 tys. ha, co stanowi 75,3 % wszystkich zalesień wykonanych w tym czasie w Lasach Państwowych i około 96,5% powierzchni przewidywanej umowami pożyczkowymi.

Na zalesienia wykorzystano również środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w wysokości 13.470 tys. zł, w oparciu o umowę dotacji nr 143/97/W-50/0P-WK-ZL/D z dnia 15.05.1997 r. - na dofinansowanie przedsięwzięcia „Zalesienia gruntów w ramach krajowego programu zwiększania lesistości”. Wydatkowano również środki z budżetu państwa w kwocie 7.911 tys. zł, w tym pochodzące z Funduszu Pracy (omówiono w pkt. 3).

Łącznie wydatkowano 110.106,1 tys. zł.

Źródła finansowania zalesień realizowanych przez Lasy Państwowe w badanym okresie przedstawia rys. nr 6.

³⁶ wg danych LP skorygowanych sprawozdaniem Ministra OŚZNiL z wykorzystania środków kredytowych Banku Światowego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, opracowanego w styczniu 1999r.

x/ w tym środki pochodzące z Funduszu Pracy

Rys. 6 Źródła finansowania zalesień realizowanych przez PGL Lasy Państwowe
w latach 1993 - 1997.

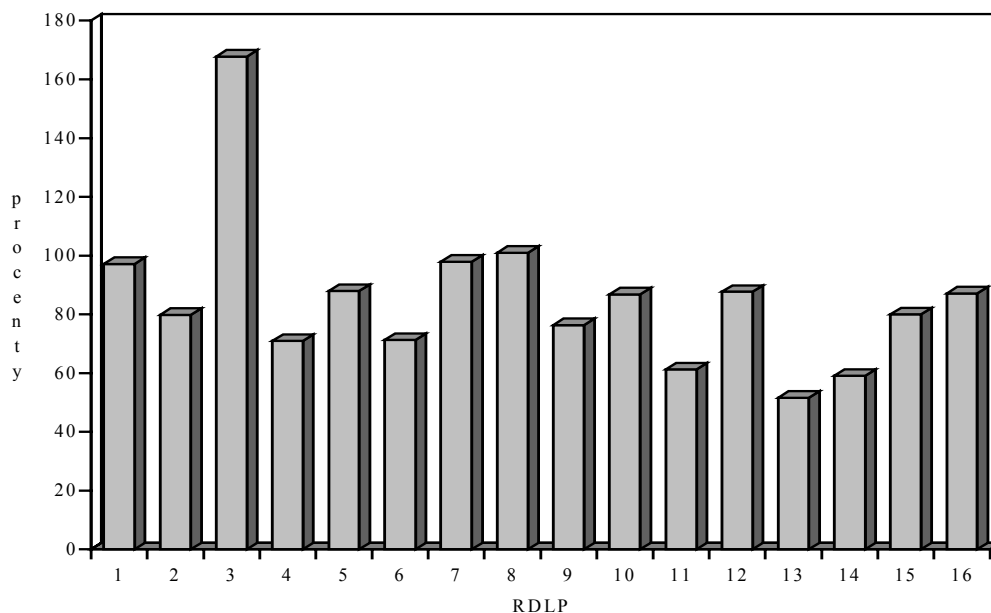
3. Minister OŚZNiL w dniu 9.04.1997 r. zawarł porozumienie z Prezesem Krajowego Urzędu Pracy dotyczące podjęcia współpracy w zakresie ochrony środowiska przede wszystkim w gminach uznanych za zagrożone szczególnie wysokim bezrobociem. Dotyczyło ono m.in. wspierania zalesień w 1997r. środkami Funduszu Pracy. Prowadzenie dalszych uzgodnień w sprawie wykonania porozumienia powierzono m.in. dyrektorom rdLP, nadleśniczym oraz dyrektorom wojewódzkich i kierownikom rejonowych urzędów pracy.

Z ustaleń kontroli wynika, że z uzgodnionej kwoty 5.825,3 tys. zł, przeznaczonej na wykonanie nasadzeń na łącznej powierzchni 1.829,6 ha, nadleśnictwa zgrupowane w 15 rdLP wykorzystały 5.076,9 tys. zł, tj. ca 87%. W ramach tych środków wykonano: zalesienia na powierzchni 439,3 ha, pielęgnację upraw na 3.146,4 ha oraz uprzątnięto 57,4 tys.ha powierzchni leśnej.

Poszczególne regionalne dyrekcje zrealizowały od ca 52% uzgodnionych środków – w RDLP Warszawa do ca 168% - w RDLP Katowice. Szczegółowe dane zawiera załącznik nr 5.

- *W b.województwie konińskim, na terenie działania RDLP w Poznaniu, ze 166 tys. zł przyznanych w 1997 r. z Funduszu Pracy na prowadzenie zalesień zgodnie z polityką łagodzenia skutków bezrobocia w gminach, wykorzystane zostało tylko 47,7 tys. zł, tj. 28,7 %..*

Z 9 skontrolowanych rdLP tylko Regionalna Dyrekcja LP w Pile nie korzystała z omawianego funduszu. Uzgodnioną kwotę wykorzystała w całości jedynie RDLP w Olsztynie. Pozostałe dyrekcje wydatkowały od 61,2% - w RDLP w Szczecinie do 97,1% - w RDLP w Białymstoku.

RDLP: 1-Białystok, 2-Gdańsk, 3-Katowice, 4-Kraków, 5-Krosno, 6-Lublin, 7-Łódź, 8-Olsztyn, 9-Poznań, 10-Radom, 11-Szczecin, 12-Szczecinek, 13-Warszawa, 14-Wrocław, 15-Zielona Góra, 16- ogółem
(podkreślono skontrolowane RDLP)

Rys. 7 Procentowe wykorzystanie przez rdLP środków finansowych przeznaczonych przez Krajowy Urząd Pracy na przeciwdziałanie bezrobociu, przy pracach związanych m.in. z zalesianiem gruntów i pielęgnacją upraw

4. Z ustaleń kontroli wynika, że wydatki ponoszone przez nadleśnictwa na prace zalesieniowe w większości refundowane były przez Dyрекcję Generalną LP w terminie 4 do 8 miesięcy od daty wystawienia faktury przez regionalne dyrekcje LP. I tak:

- z 9 faktur przekazanych przez RDLP w Pile w 1996 r.: 1 faktura została zrefundowana po 8 miesiącach, 1 - po upływie 6 miesięcy i 7 - po 4 miesiącach,
- w 1997 r. RDLP Białystok wystawiono 10 faktur, z których 3 zrealizowane zostały przez DGLP po upływie 3-4 miesięcy od daty ich wystawienia. Ponadto zrealizowano 4 zaległe faktury z 1996 r. - po upływie 4-5 miesięcy,
- RDLP w Szczecinku otrzymała w 1997 r. zwrot kosztów zalesień wykonanych w 1996 r., tj. po upływie 4 miesięcy od daty wystawienia faktur. Ponadto z 10 faktur wystawionych w 1997 r. 1 została zapłacona po 7 miesiącach i 2 - po 6 miesiącach od ich wystawienia.

Część faktur nie była zrealizowana w roku ich wystawienia.

- W 1995r. łączne wydatki nadleśnictw na zalesienie 11.580 ha gruntów wyniosły 28.840,5 tys. zł., z czego 36,2% tj. 10.434,9 tys. zł zostało zrefundowane w I kw. 1996 r.

5. W latach 1995 - 1997 w skontrolowanych rdLP łączny koszt zalesień wyniósł 61.058,2 tys. zł. Stanowi to 69% wydatków - w kwocie 88.851,9 tys zł, poniesionych na ten cel przez

LP. Przy czym zalesione zostały 22.423 ha, tj. 68% z 33.009 ha zalesień wykonanych w LP.

Średni koszt jednostkowy zalesienia wahał się:

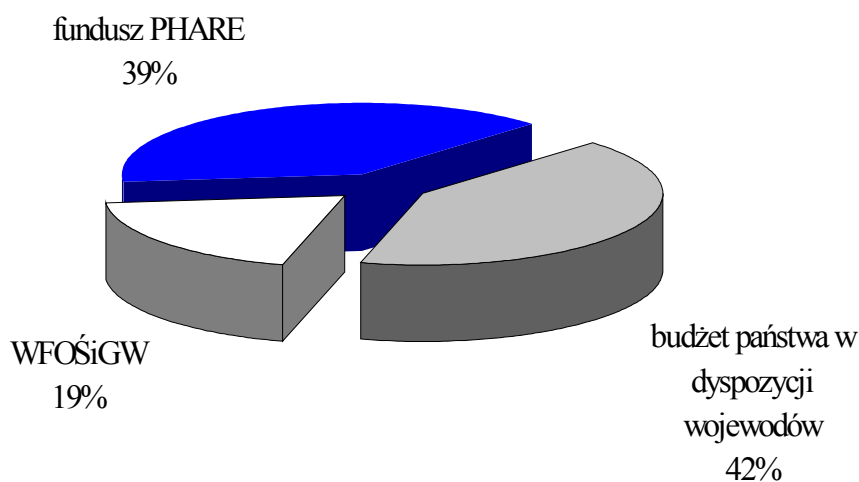
- w 1995 r. - od 1.471 zł/ha w RDLP Radom do 3.810 zł/ha w RDLP Zielona Góra,
- w 1996 r. - od 2.001 zł/ha w RDLP Radom do 3.804 zł/ha w RDLP Lublin,
- w 1997 r. - od 2.214 zł/ha w RDLP Radom do 6.414 zł/ha w RDLP Zielona Góra

3.6.2. Dofinansowanie³⁷ zalesień na gruntach nie będących własnością Skarbu Państwa.

1. W kontrolowanym okresie³⁸ środki na realizację zalesień na gruntach prywatnych, wykonanych na łącznej powierzchni 17.686 ha, w tym: w 1995 r. - na 3.738 ha, w 1996 r. - na 5.331 ha (wzrost o 42,6%) i w 1997 r. - na 8.617 ha (wzrost o 61,6%), pochodziły z:

- budżetu państwa (za pośrednictwem wojewodów) - 6.723,5 tys. zł
- wfośigw - 3.061,2 tys. zł
- funduszu PHARE - 1.672 tys. ECU , tj. ca 6.270 tys. zł, w tym 1.400 tys. ECU koszt sadzonek, ich transport i fachowe doradztwo.

Dofinansowanie zalesień na gruntach prywatnych w latach 1995 -1997 przedstawia rys. nr 8.

Rys. 8 Dofinansowanie zalesień na gruntach prywatnych w latach 1995 - 1997

³⁷ właścicielom gruntów zapewniano bezpłatnie sadzonki drzew leśnych oraz w uzasadnionych przypadkach nieodpłatnie transport sadzonek

³⁸ wg danych GUS w latach 1993-1994 zalesionych zostało 5,7 tys.ha gruntów prywatnej własności, m.in. z nieewidencjonowanych środków własnych właścicieli.

2. W latach 1995 - 1997 na zalesienia z budżetu państwa za pośrednictwem wojewodów wydatkowano kolejno:

1.367,4 tys. zł, 1.957,5 tys. zł (wzrost o 11,9%), 3.398,6 tys. zł (wzrost o 122,1%).

Z ustaleń kontroli wynika, że z ww. środków nie realizowano zalesień w 1995 r. na terenie 7 z 13 skontrolowanych województw i w 1997r.- w 1.

W 9 skontrolowanych województwach w poszczególnych latach badanego okresu nie w pełni wykorzystywano środki przeznaczone w budżecie na zalesienia. Np.:

- w b.województwie siedleckim w 1995 r. wojewoda nie zaplanował w budżecie środków na dotacje do zalesień. Natomiast w 1996 r. z zaplanowanych na ten cel 25 tys. zł urzędy rejonowe zrealizowały jedynie 5,7 tys. zł tj. 22,8 % ;
- w b.województwie szczecińskim w latach 1995-1997 r. w budżecie planowano na zalesienia w kolejnych latach: 10 tys, 15 tys i 18 tys. zł. Środków tych nie wydatkowano ponieważ rolnicy nie składali wniosków o dotacje. Rozdysponowano jedynie w całości kwotę 260 tys. zł przeznaczoną na aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- w b.województwie skierniewickim w 1995 i w 1997 r. nie planowano i nie realizowano zalesień ze środków budżetowych. W 1996 r. zaplanowano na ten cel kwotę 200 tys. zł, którą potem w wyniku 5-krotnych zmian zmniejszono do 36,5 tys. zł i wydatkowano w całości;
- w b.województwie konińskim w 1995 r. ze środków budżetowych przeznaczonych na zalesienia - w kwocie 10 tys. zł, wydano jedynie 650 zł, tj. 6,5%, w 1996 r. z 10 tys. zł wydano 4.750 zł, tj. 47,5%. Realizację zalesień w analizowanym okresie finansowano głównie z dotacji WFOŚiGW.

3. W 1997 r. po raz pierwszy w ramach wydatków budżetowych (rozdział 4995 - pozostała działalność) zarezerwowane zostały środki na realizację I etapu „Krajowego programu ...”, z przeznaczeniem na aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i prace geodezyjne. Z 13 skontrolowanych wojewodów 10 (bez szczecińskiego, gorzowskiego i zielonogórskiego) przydzielono łącznie 1.040 tys. zł, tj. 26% środków przeznaczonych na ten cel w całym kraju. W poszczególnych skontrolowanych województwach wielkość tych środków wahała się od 30 tys. zł w b.woj. plockim do 200 tys. zł w b.woj. bielskim i 230 tys. zł w b.woj. kaliskim. Niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystano przydzielone środki w 80% skontrolowanych województw. Np.:

- W b.województwie bielskim z 200 tys.zł. przydzielonych przez Ministra OSZNiL. ujęto w planie dochodów i wydatków budżetowych 183 tys.zł, z przeznaczeniem na realizację programu zwiększania lesistości. Zgodnie z celem, tzn. na wprowadzenie do mpzp granicy polno-leśnej i na prace geodezyjne, wydano 54,4 tys.zł., tj. 27,2% przyznanej kwoty. Ponadto 95,7 tys.zł. wydano na dofinansowanie zakupu sadzonek.. Pozostałą kwotę wykorzystano na dokonanie podziału obwodów łowieckich i na nadzór nad lasami niepaństwowymi.

- *B.Wojewoda Siedlecki nie uwzględnił w wydatkach budżetowych w 1997 r. 50 tys. zł przydzielonych przez Ministra OSZNiL na aktualizację planów zagospodarowania przestrzennego oraz na prace geodezyjne realizowane w związku z zalesieniami.*
- *W b.województwie konińskim z 60 tys. zł, przydzielonych przez Ministra OSZNiL na realizację I etapu „Krajowego programu...” tylko 10 tys. tj. 16,7%, wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, a pozostałą kwotę sfinansowano aktualizację granic obwodów łowieckich.*
- *W b.województwie koszalińskim na wydzielania geodezyjne wydano 55,5 tys. zł, tj. 79,3% kwoty przyznanej na ten cel.*
- *W b.województwach: nowosądeckim, olsztyńskim i tarnobrzeskim środki przyznane dodatkowo na aktualizację mpzp i prace geodezyjne (odpowiednio 100 tys., 120 tys. i 80 tys. zł) wykorzystano na dofinansowanie zalesień.*

4. Z ustaleń kontroli wynika, że w analizowanym okresie na terenie 8 z 13 skontrolowanych województw, w związku z zalesieniami korzystano ze środków wfośigw.

Wydatkowano 1.898,9 tys. zł tj. 77,6% dotacji w łącznej wysokości 2.447,1 tys. zł. W poszczególnych województwach wielkość dotacji wahała się od 8 tys. zł w b.woj. zielonogórskim do 935,0 tys. zł w b.woj. płockim i 1.052,1 tys. zł w b.woj.konińskim w okresie 1995-97 r.

- *Otrzymane środki - w wys. 20 tys zł w pełni wykorzystał b.Wojewoda Tarnobrzeski. Najmniejsze wykorzystanie - 21,3%, tj. 1,7 tys zł. z 8 tys. zł planowanych na zalesienia z dotacji wfośigw, stwierdzono w b.województwie zielonogórskim. W pozostałych 6 województwach wykorzystanie dotacji wahało się: od 68,2%, tj. 717,9 tys. zł z przyznanych 1 052,1 tys. zł - w b.województwie konińskim do 98,8% tj. 104,8 tys. zł ze 106,1 tys. zł - w b.województwie bielskim.*
- *Kierownik Urzędu Rejonowego w Gorlicach - w b.województwie nowosądeckim z dotacji w kwocie 2 tys. zł, przyznanej na dofinansowanie zalesień w 1997 r., wykorzystał jedynie 464 zł, tj. 23,2%, a w 1996 r. z przyznanych 7 tys. tylko zł . 852 zł, tj. 55,0%.*

Niepełne wykorzystanie dotacji uzasadniano m.in. małym zainteresowaniem właścicieli możliwością zalesienia gruntów.

5. Na dofinansowanie zalesień na gruntach prywatnych w latach 1996-1997 Ministerstwo OSZNiL uzyskało z funduszu PHARE środki w kwocie 1.672 tys. ECU, z przeznaczeniem na zalesienie 6 tys. - 7 tys. ha gruntów (1.400 tys. ECU) oraz opracowanie dokumentacji niezbędnej do prowadzenia prac zalesieniowych (272 tys. ECU). Uzyskane środki wykorzystane zostały w całości. Realizację zalesień przedstawiono w pkt.3.5. niniejszej „Informacji...”.

III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

Kierowników kontrolowanych jednostek informowano na bieżąco w trakcie kontroli o jej wynikach.

Do wszystkich kierowników skierowano wystąpienia pokontrolne.

- 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa** wniósł zastrzeżenia do wniosków pokontrolnych. Po uwzględnieniu części zastrzeżeń wniosek trzeci uzyskał treść: „uzupełnienie „Krajowego programu zwiększania lesistości” o przestrzenne rozmieszczenie zalesień oraz kontynuowanie działań w celu realizacji zalesień jako zadań rządowych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zgodnie z przepisami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z uwzględnieniem przepisów ustawy o finansach publicznych”.

Wniosek drugi i czwarty zostały wykreślone. Uchwała Kolegium NIK z dnia 1 lutego 1999 r. została przekazana Ministrowi OŚZNiL. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister OŚZNiL poinformował m.in. o działaniach na rzecz zapewnienia spójności „Krajowego programu zwiększania lesistości” z koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju oraz nadania „Krajowemu programowi zwiększania lesistości” rangi programu rządowego;

- 2. Do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych** wnioskowano o: uporządkowanie i bieżące prowadzenie ewidencji przejmowanych i przeznaczonych do zalesienia gruntów; podjęcie skutecznych starań w celu uzyskania środków finansowych na realizację zalesień zgodnie z założeniami „Krajowego programu zwiększania lesistości” oraz szybszą refundację kosztów związanych z zalesianiem gruntów porolnych, ponoszonych przez nadleśnictwa.

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych złożył zastrzeżenia do przedstawionych wniosków pokontrolnych. Zastrzeżenia zostały przez komisję odwoławczą rozpatrzone i odrzucone. Dyrektor Generalny LP poinformował o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych dot. zarówno sfery organizacyjno-finansowej jak i kontrolnej;

- 3. Do dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych** wnioskowano o: przeprowadzenie weryfikacji użytków rolnych będących w zarządzie Lasów Państwowych oraz przejętych gruntów popoligonowych pod kątem ich przydatności do zalesień; podjęcie działań w celu pozyskania dodatkowych źródeł finansowania zalesień; zapewnienie szybszej refundacji kosztów zalesień ponoszonych przez nadleśnictwa; zobowiązanie nadleśniczych do zgłaszania organom prowadzącym powszechną ewidencję gruntów zmian w stanie posiadania.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych poinformowali m.in., że: pracownicy RDLP wykonujący kontrole zostali zobowiązani do ich wnikliwego przeprowadzania i właściwego dokumentowania; nadleśniczowie zostali zobowiązani do przeprowadzenia weryfikacji użytków rolnych i gruntów popoligonowych pod kątem przydatności do zalesień oraz do zgłaszania zmian w stanie posiadania; przygotowywane są wystąpienia do wfośigw; refundacja kosztów prowadzona jest na bieżąco;

- 4. Do nadleśniczych** wnioskowano o: wykonywanie zalesień na gruntach przeznaczonych na ten cel w planach przestrzennego zagospodarowania lub po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; realizację zalesień zgodnie z wymogami „Instrukcji Ochrony Lasu” i „Zasad Hodowli Lasu”, szczególnie w zakresie: kontroli zapędzania gleby, stosowania w jak najszerszym zakresie wyprzedzającego przygotowania gleby, stosowania do zalesień i poprawek wyłącznie sadzonek I klasy jakości, bardziej skutecznego zabezpieczania upraw przed zwierzyna, a także o zwiększenie nadzoru i kontroli oraz właściwe dokumentowanie w książkach służbowych leśniczych czynności z tym związanych; właściwe prowadzenie dokumentacji związanej z zalesieniami; rzetelne sporządzanie wniosków hodowli lasu i obowiązującej sprawozdawczości. Zastrzeżenia do uwag i negatywnej oceny działań Nadleśnictwa, zawartej w wystąpieniu pokontrolnym zgłosił, 3 dni po terminie, Nadleśniczy Nadleśnictwa Barycz. Zastrzeżenia te ze względu na niezachowanie terminu zostały przez NIK odrzucone.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK nadleśniczowie poinformowali m.in., że: zalesiane będą wyłącznie grunty ujęte w planie przestrzennego zagospodarowania lub po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; zalesienia będą wykonywane zgodnie z wymogami Instrukcji Ochrony Lasu i Zasadami Hodowli; zostały już wykonane niezrealizowane zabiegi pielęgnacyjne, pracownicy nadleśnictw prowadzący kontrole zostali zobowiązani do ich właściwego dokumentowania; zorganizowano szkolenia dla pracowników sporządzających sprawozdania.

- 5. Do wojewodów** wnioskowano o: opracowanie wojewódzkich programów zwiększenia lesistości; dokonanie oceny realizacji dotychczas sporządzonych wojewódzkich programów zwiększenia lesistości i zapewnienia wykonania ujętych w nich zadań; podjęcie działań w celu pełnego wykorzystania posiadanych środków finansowych oraz pozyskania dodatkowych funduszy na realizację zadań związanych z zalesianiem gruntów porolnych; rzetelne sporządzanie informacji dotyczących wykonanych zalesień i wydatkowanych na ten cel środków finansowych.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK wojewodowie poinformowali m.in., że: podjęto prace nad zbilansowaniem potrzeb i nad opracowywaniem programów zwiększania lesistości; w województwach mających opracowane programy rozpoczęto analizę wykonania zadań w nich ujętych; w celu pozyskania dodatkowych środków na zalesienia przygotowano wystąpienia do wfośigw; polecono kierownikom podległych jednostek weryfikację sporządzanych sprawozdań i informacji pod kątem ich zgodności z dokumentacją źródłową;

- 6. Do kierowników urzędów rejonowych** wnioskowano o: sporządzenie aneksów do porozumień w sprawie powierzenia nadleśniczemu nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa; wydawanie decyzji w sprawie przekazania Lasom Państwowym gruntów własności Skarbu Państwa przeznaczonych do zalesienia po zakończeniu postępowania przygotowawczego; rzetelne sporządzanie obowiązującej sprawozdawczości; prawidłowe wydawanie decyzji administracyjnych dotyczących rekultywacji i zalesiania gruntów oraz dotowania zalesień na gruntach prywatnych; uwzględnienie w ewidencji gruntów zmian wynikających z zalesień; przeprowadzenie terenowej kontroli stanu zalesień na gruntach prywatnych.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK kierownicy urzędów rejonowych poinformowali m.in., że: sporządzone zostały aneksy do porozumień z nadleśniczymi w sprawie powierzenia nadzoru; zorganizowano szkolenia dla pracowników sporządzających sprawozdania; decyzje administracyjne będą wydawane zgodnie z przepisami; zmiany w ewidencji gruntów będą wprowadzane na bieżąco; przeprowadzono oględziny zalesień przy udziale właścicieli gruntów i specjalistów ds. lasów niepaństwowych; wystąpiono do gmin o przekazanie szczegółowych informacji o gruntach przeznaczonych do zalesień w planach przestrzennego zagospodarowania;

- 7. Do wójtów i burmistrzów** wnioskowano o: podjęcie działań w celu uaktualnienia planów przestrzennego zagospodarowania gminy z uwzględnieniem przebiegu granicy polno - leśnej i wszystkich gruntów przeznaczonych do zalesienia; właściwe opiniowanie wniosków właścicieli gruntów o dofinansowanie zalesień; rzetelne sporządzanie sprawozdań o użytkowaniu gruntów w gminie.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK wójtowie i burmistrzowie poinformowali m.in., że; prowadzone są prace nad aktualizacją planów przestrzennego zagospodarowania; opinie do wniosków o dofinansowanie zalesień będą wydawane zgodnie z obowiązującymi przepisami; zorganizowano szkolenia dla pracowników sporządzających sprawozdania.

- 8. Do Prezesa AWRSP** wnioskowano o: aktualizację harmonogramów przejmowania gruntów PFZ oraz podjęcie działań w celu zagospodarowania, w tym również na cele alternatywne wobec rolniczego wykorzystania, nierozdysponowanych nieruchomości Zasobu SP.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK Prezes Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa poinformował m.in., że: wystąpił do: Ministra Skarbu Państwa o zobowiązanie organów administracji rządowej do opracowania harmonogramów przekazywania nieruchomości rolnych na rzecz AWRSP, Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej i o zwiększenie środków na sfinansowanie prac pomiarowo - geodezyjnych wykonywanych przez wojewódzkie biura geodezji i terenów rolnych; zobowiązał dyrektorów oddziałów terenowych Agencji do opracowania harmonogramów przejmowania nieruchomości, po otrzymaniu odpowiednich opracowań od organów administracji rządowej oraz do zintensyfikowania działań związanych z zagospodarowaniem nieruchomości pozostałych do rozdysponowania;

9. Do dyrektorów Oddziałów Terenowych AWRSP wnioskowano o: przyspieszenie prac związanych z przekazaniem Lasom Państwowym gruntów zakwalifikowanych do zalesienia; dokonanie oceny realizacji zadań określonych dla OT AWRSP w wojewódzkich programach zalesień; rzetelne sporządzanie sprawozdań i informacji o pracach związanych z przekazywaniem gruntów przeznaczonych do zalesienia.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK dyrektorzy OT AWRSP poinformowali m.in., że: w celu przyspieszenia przekazania gruntów Lasom Państwowym zweryfikowano wnioski złożone przez Agencję do urzędów rejonowych oraz zlecono wykonanie niezbędnych prac geodezyjnych; do urzędów wojewódzkich przekazano materiały dotyczące aktualizacji wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości; zobowiązano pracowników terenowych do niezwłocznego przesyłania do Sekcji Ewidencji i Analiz wszelkich dokumentów związanych z przekazaniem gruntów.

W czasie kontroli wystąpił 1 przypadek zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych zgłosił 5 zastrzeżeń. Po uwzględnieniu przez NIK jednego zastrzeżenia i odrzuceniu pozostałych protokoł kontroli został podpisany przez Dyrektora Generalnego LP.

W trakcie kontroli stwierdzono uszczuplenia budżetu, które wynikały z: niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji na zalesienia w Nadleśnictwie Lipinki Łużyckie - na kwotę 17.054 zł, nieprawidłowego rozliczenia prac zalesieniowych w Nadleśnictwie Borne-Sulinowo - na kwotę 1.790 zł oraz błędnie naliczonego podatku leśnego w Urzędzie Gminy w Osieku Małym - na kwotę 3.359 zł. Z łącznej kwoty uszczupień 22.203 zł do budżetu zostało już zwrócone 20.920 zł. Pozostałe 1.283 zł jest w trakcie odzyskiwania przez UG w Osieku Małym.

Dyrektor Departamentu
Ochrony Środowiska i Budownictwa

Akceptuję:
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Andrzej Głowacki

Zbigniew Wesołowski

Zatwierdzam
P R E Z E S
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Janusz Wojciechowski

Warszawa, dnia 31 marca 1999 r.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH AKTÓW PRAWNYCH

1. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21 poz. 85 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 91, poz. 409 i z 1997 r. Nr 54, poz. 349, z 1998 r. Nr 106, poz. 668).
2. Ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 1995 r. Nr 57, poz. 299, zm. z 1996 r. Nr 101, poz. 504, Nr 59, poz. 268, Nr 106, poz. 496, Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 79 poz. 484, z 1998 r. Nr 106, poz. 668).
3. Ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej (Dz.U. Nr 21, poz. 123, z 1991 r. Nr 75, poz. 328, z 1995 r. Nr 74, poz. 368, z 1996 r. Nr 106, poz. 498).
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. Nr 13 z 1996 r., poz. 74, zm. Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734, Nr 123, poz. 775, z 1998 r. Nr 155, poz. 1014, Nr 162, poz. 1126).
5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139).
6. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 17, poz. 78, Nr 141, poz. 692, z 1997 r. Nr 60, poz. 370, Nr 80, poz. 557 i Nr 160, poz. 1079, z 1998 r. Nr 106, poz. 668).
7. Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 76, poz. 344, zm. Nr 130, poz. 645, z 1996 r. Nr 99, poz. 488, z 1997 r. Nr 123, poz. 778, Nr 123, poz. 777).
8. Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 34, poz. 198, zm. w 1990 r. Nr 43, poz. 253 i Nr 87 poz. 506, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, Nr 107, poz. 464 i Nr 114, poz. 492, z 1995 r. Nr 90, poz. 446, Nr 141, poz. 692, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126).
9. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 marca 1996 r. w sprawie kompleksowej ochrony lasów i racjonalnej gospodarki leśnej (M.P. Nr 18, poz. 220).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz.U. Nr 134, poz. 692).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1995 r. w sprawie trybu sporządzania programów oraz negocjacji warunków wprowadzenia zadań rządowych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. Nr 8, poz. 36).
12. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 6 kwietnia 1994 r. w sprawie przekazywania mienia wchodzącego w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, w razie ustanowienia lub wygaśnięcia zarządu, oraz trybu ustalania i wnoszenia opłat (Dz.U. Nr 51, poz. 208).
13. Zarządzenie Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej z dnia 20 lutego 1969 r. w sprawie ewidencji gruntów (M.P. Nr 11, poz. 98 i z 1988 r. Nr 7, poz. 62) - obowiązujące do 31 grudnia 1996 r.
14. Rozporządzenie Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. Nr 158, poz. 813).
15. Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 maja 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad nabywania przez nadleśnictwo lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia (M.P. Nr 19, poz. 141).
16. Zarządzenie Nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe (niepublikowane).
17. Obwieszczenie Prezesa GUS z dnia 27 stycznia 1994 r. w sprawie wykazu obowiązków sprawozdawczych ustalonych przez GUS (M.P. Nr 13, poz. 104).

WYKAZ SKONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

I. Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

II. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

III. Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku
2. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
3. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie
4. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie
5. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile
6. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu
7. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie
8. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku
9. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze

IV. Nadleśnictwa:

1. Nadleśnictwo Bielsk Podlaski - RDLP w Białymstoku
2. Nadleśnictwo Czerwony Dwór - „
3. Nadleśnictwo Giżycko - „
4. Nadleśnictwo Gołdap - „
5. Nadleśnictwo Nurzec - „
6. Nadleśnictwo Suwałki - „
7. Nadleśnictwo Głogów Młp. - RDLP w Krośnie
8. Nadleśnictwo Leżajsk - „
9. Nadleśnictwo Sieniawa - „
10. Nadleśnictwo Biała Podlaska - RDLP w Lublinie
11. Nadleśnictwo Chełm - „
12. Nadleśnictwo Parczew - „
13. Nadleśnictwo Mrągowo - RDLP w Olsztynie
14. Nadleśnictwo Nidzica - „
15. Nadleśnictwo Srokowo - „
16. Nadleśnictwo Biała - RDLP w Pile
17. Nadleśnictwo Krzyż - „
18. Nadleśnictwo Trzcianka - „
19. Nadleśnictwo Barycz - RDLP w Radomiu
20. Nadleśnictwo Chmielnik - „
21. Nadleśnictwo Daleszyce - „
22. Nadleśnictwo Bogdaniec - RDLP w Szczecinie
23. Nadleśnictwo Kliniska - „
24. Nadleśnictwo Borne-Sulinowo - RDLP w Szczecinku
25. Nadleśnictwo Czarnobór - „
26. Nadleśnictwo Miastko - „
27. Nadleśnictwo Lipinki Łużyckie - RDLP w Zielonej Górze

V. Byle urzędy wojewódzkie

1. Urząd Wojewódzki w Bielsku-Białej
2. Urząd Wojewódzki w Gorzowie
4. Urząd Wojewódzki w Koninie
5. Urząd Wojewódzki w Koszalinie
6. Urząd Wojewódzki w Olsztynie
7. Urząd Wojewódzki w Nowym Sączu
8. Urząd Wojewódzki w Płocku
9. Urząd Wojewódzki w Siedlcach
10. Urząd Wojewódzki w Skierniewicach
11. Urząd Wojewódzki w Kaliszu
12. Urząd Wojewódzki w Tarnobrzegu
13. Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze

VI. Urzędy rejonowe

1. Urząd Rejonowy w Cieszyń - b.woj. bielskie
2. Urząd Rejonowy w Wadowicach - „
3. Urząd Rejonowy w Choszczynie - b.woj. gorzowskie
4. Urząd Rejonowy w Kaliszu - b.woj. kaliskie
5. Urząd Rejonowy w Kępnie - „
6. Urząd Rejonowy w Koninie - b.woj. konińskie
7. Urząd Rejonowy w Kole - „
8. Urząd Rejonowy w Lidzbarku Warm. - b.woj. olsztyńskie
9. Urząd Rejonowy w Mragowie - „
10. Urząd Rejonowy w Płocku - b.woj. płockie
11. Urząd Rejonowy w Sierpcu - „
12. Urząd Rejonowy w Nowym Sączu - b.woj. nowosądeckie
13. Urząd Rejonowy w Nowym Targu - „
14. Urząd Rejonowy w Skierniewicach - b.woj. skierniewickie
15. Urząd Rejonowy w Rawie Maz. - „
16. Urząd Rejonowy w Łukowie - b.woj. siedleckie
17. Urząd Rejonowy w Węgrowie - „
18. Urząd Rejonowy w Goleniowie - b.woj. szczecińskie
19. Urząd Rejonowy w Staszowie - b.woj. tarnobrzeskie
20. Urząd Rejonowy w Tarnobrzegu - „
21. Urząd Rejonowy w Żarach - b.woj. zielonogórskie

VII. Urzędy gmin

1. Urząd Gminy w Istebnej - b.woj. bielskie
2. Urząd Gminy w Spytkowicach - „
3. Urząd Miasta i Gminy w Wadowicach - „
4. Urząd Gminy w Kępnie - b.woj. kaliskie
5. Urząd Gminy w Opatówku - „
6. Urząd Gminy w Osieku Małym - b.woj. konińskie
7. Urząd Gminy w Starym Mieście - „
8. Urząd Gminy w Lidzbarku - b.woj. olsztyńskie
9. Urząd Gminy w Mragowie - „
10. Urząd Gminy w Gostyninie - b.woj. płockie
11. Urząd Gminy w Rościszewie - „
12. Urząd Gminy w Szczutowie - „
13. Urząd Gminy w Nowym Duninowie - „
14. Urząd Gminy w Białym Dunajcu - b.woj. nowosądeckie
15. Urząd Gminy w Chelmcu - „
16. Urząd Gminy w Bolimowie - b.woj. skierniewickie
17. Urząd Gminy w Cielądzu - „
18. Urząd Gminy w Dmosinie - „
19. Urząd Gminy w Głuchowie - „
20. Urząd Gminy w Jeżowie - „
21. Urząd Gminy w Rawie Maz. - „
22. Urząd Gminy w Brudzeniu Dużym - b.woj. siedleckie
23. Urząd Gminy w Korytnicy - „
24. Urząd Gminy w Łochowie - „
25. Urząd Gminy w Stoczku Łukowskim - „
26. Urząd Gminy w Lubiszynie - b.woj. gorzowskie
27. Urząd Gminy w Gorzycach - b.woj. tarnobrzeskie
28. Urząd Gminy w Staszowie - „

VIII. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa

1. Oddział Terenowy AWRSP w Gorzowie
2. Oddział Terenowy AWRSP w Koszalinie
3. Oddział Terenowy AWRSP w Olsztynie
4. Oddział Terenowy AWRSP w Pile
5. Oddział Terenowy AWRSP w Rzeszowie
6. Oddział Terenowy AWRSP w Szczecinie

7. Oddział Terenowy AWRSP w Zielonej Górze

Realizacja zalesień przez PGL Lasy Państwowe w latach 1993 - 1997

rok	do zalesienia wg „Programu rozwoju...” . ha	plan finan.-gosp. LP		wykonanie według sprawozdań finansowo - gospodarczych LP			źródło finansowania
		ha	% „Programu..”	ha	% „Programu..”	% planu LP	
1993	7 000	3 547	50,6	4 580	65,4	129,1	budżet
1994	10 000	9 956	99,6	9 848	98,5	98,9	EBI budżet
1995	15 000	11 652	77,7	11 580	77,2	99,4	EBI
1996	20 000	11 943	59,7	12 012	60,1	100,6	MBOiR
1997	20 000	8 820	44,1	4 266	21,3 ^{2/}	106,8 ^{3/}	MBOiR budżet NFOŚiGW
				+ 5 151 ^{1/} 9 417 ^{3/}	47,1 ^{3/}		
Razem	72 000	45 918	63,8	42 286	58,7 ^{2/}	103,3 ^{3/}	EBI MBOiR budżet NFOŚiGW
				+ 5 151 ^{1/} 47 437	65,9 ^{3/}		

1/ wg danych LP - 5 151ha zalesiono z dotacji NFOŚiGW, przeznaczonej na realizację „Krajowego programu zwiększania lesistości”.

2/ % wykonania bez uwzględnienia gruntów zalesionych z dotacji NFOŚiGW.

3/ „ z uwzględnieniem „ „

Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”

rok	powierzchnia wg „Krajowego programu...”		powierzchnia wykonana				źródło pochodzenia środków
	państwowe	prywatne	państwowe		prywatne		
	ha	ha	ha	%	ha	%	
1995	8 000	8 000	11 580	144,8	3 700	46,3	EBI ^{1/} budż. wojew. ^{2/} wfośigw ^{2/}
1996	8 000	8 000	12 012	150,2	5 300	66,3	MBOiR ^{1/} budż. wojew. ^{2/} wfośigw ^{2/} PHARE ^{2/}
1997	8 000	8 000	9 417	117,7	8 600	107,5	MBOiR ^{1/} NFOŚiGW ^{1/} budżet państw. ^{1/} budż. wojew. ^{2/} wfośigw ^{2/} PHARE ^{2/}
Razem	24 000	24 000	33 009	137,5	17 600	73,3	

1/ dot. gruntów państwowych

2/ dot. gruntów prywatnych

Załącznik Nr 5

Realizacja porozumienia zawartego w dniu 9.04.1997r. pomiędzy Ministrem OŚZNiL a Prezesem Krajowego Urzędu Pracy

stan na 31.12 1997r. *

Lp.	RDLP	Uzgodnione kwoty finansowania zadań (w zł.)		% realizacji	Liczba bezrobotnych skierowanych przez RUP	Liczba przepracowanych roboczodni	Realizacja w zakresie rzeczowym zadań wynikających z porozumienia			
		plan	realizacja				nasadzenia (ha)	pielęgnacja (ha)	sprzątanie lasu (ha)	inne (roboczodni)
1.	Białystok	408 780,00	397 090,00	97,1	188	12 874	0	105,00	11510,00	2566
2.	Gdańsk	262 064,00	209 173,00	79,8	82	9 903	0	87,70	2578,60	2187
3.	Katowice	75 402,00	126 554,00	167,8	83	3 913	8,00	41,00	1697,00	1408
4.	Kraków	1 479,00	1 049,00	70,9	9	32	0	0	16,00	0
5.	Krosno	85 524,00	75 301,00	88,0	34	4 373	0	215,00	39,00	1091
6.	Lublin	162 583,00	115 990,00	71,3	219	7 125	6,28	0	1986,00	5575
7.	Łódź	80 929,26	79 248,80	97,9	83	2 852	3,00	145,70	629,00	1779
8.	Olsztyn	1827 799,00	1 845 950,00	101,0	672	89 880	279,32	1 059,01	1289,00	63898
9.	Poznań	256 442,00	195 861,09	76,4	201	6 530	22,26	110,14	1441,13	1946
10.	Radom	268 564,00	233 232,00	86,8	217	7 999	0	25,00	8919,00	2802
11.	Szczecin	190 140,00	116 311,00	61,2	84	4 677	0	85,63	1748,00	825
12.	Szczecinek	1 136 272,00	996 605,00	87,7	820	74 502	71,06	785,85	1898,13	59805
13.	Warszawa	104 594,00	53 984,00	51,6	40	1 462	0,13	31,39	1561,50	607
14.	Wrocław	667 713,00	391 901,00	59,0	389	24 969	48,10	242,49	1915,00	7220
15.	Zielona Góra	297 028,00	238 629,00	80,0	142	8 576	1,18	212,53	20213,00	4795
RAZEM		5 825 313,26	5 076 878,89	87,1	3 263	259 847	439,33	3 146,44	57440,36	156504

* wg danych Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych opracowanych w marcu 1998r.

Realizacja zalesień ze środków funduszu PHARE w układzie b.województw

Lp.	Byłe województwa	Program (ha)	Aktualizacja planu wg UW (ha)	Wykonanie 1996r.		Wykonanie 1997r.		Ogółem wykonanie		% realizacji zadań	
				pow. (ha)	liczba działek (szt)	pow. (ha)	liczba działek (szt.)	pow. (ha)	liczba działek (szt.)	w relacji do programu	w relacji do aktualizacji planu
1.	białostockie	199,80	183,88	78,24	68	105,86	101	184,10	169	92,14	100,12
2.	bydgoskie	85,34	81,02	30,99	28	52,82	27	83,81	55	98,21	103,44
3.	chełmskie	405,91	350,00	137,00	176	197,00	66	334,00	242	82,28	95,43
4.	ciechanowskie	162,22	129,15	18,65	10	78,99	105	97,64	115	60,19	75,60
5.	kaliskie	195,52	188,53	114,19	264	65,79	108	179,98	372	92,05	95,46
6.	katowickie	48,98	42,00	1,00	1	13,99	42	14,99	43	30,60	35,69
7.	kieleckie	590,80	580,13	146,47	424	475,81	1395	622,28	1819	105,33	107,27
8.	konińskie	532,34	529,00	86,40	98	445,52	536	531,92	634	99,92	100,55
9.	koszalińskie	252,22	200,00	12,70	12	128,42	25	141,12	37	55,95	70,56
10.	lubelskie	397,10	388,34	206,37	515	182,09	547	388,46	1062	97,82	100,03
11.	łomżyńskie	437,60	446,99	181,63	260	376,23	365	557,86	625	127,48	124,80
12.	łódzkie	85,48	78,46	39,09	21	27,92	35	67,01	56	78,39	85,41
13.	opolskie	67,18	47,18	9,68	20	22,08	38	31,76	58	47,28	67,32
14.	ostrołęckie	404,34	304,00	87,23	148	172,22	252	259,45	400	64,17	85,35
15.	płockie	84,38	97,20	56,93	61	47,28	27	104,21	88	123,50	107,21
16.	poznańskie	135,79	135,90	68,73	68	68,65	69	137,38	137	101,17	101,09
17.	radomskie	408,97	384,00	194,30	380	184,93	356	379,23	736	92,73	98,76
18.	rzeszowskie	297,74	249,50	141,72	393	70,46	176	212,18	569	71,26	85,04
19.	siedleckie	256,62	256,50	86,45	178	189,95	426	276,40	604	107,71	107,76
20.	sieradzkie	194,34	263,56	98,94	195	171,10	405	270,04	600	138,95	102,46
21.	skierniewickie	192,75	190,41	118,72	201	71,52	130	190,24	331	98,70	99,91
22.	tarnowskie	269,00	219,00	61,48	170	65,27	158	126,75	328	47,12	57,88
23.	toruńskie	189,40	166,14	77,20	74	95,08	82	172,28	156	90,96	103,70
24.	tarnobrzeskie	278,05	315,17	84,82	199	256,17	576	340,99	775	122,64	108,19
25.	zamojskie	347,85	222,39	67,59	160	144,59	571	212,18	731	61,00	95,41
OGÓŁEM		6 519,72	6 048,45	2 206,52	4 124	3 709,74	6 618	5 916,26	10 742	90,74	97,81

* dane wg raportu końcowego, opracowanego przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych w lutym 1998r.

Realizacja zalesień ze środków funduszu PHARE w układzie rdLP *

p.	RDLP	Liczba nadleśnictw dostarczających sadzonych do zalesień		ogółem powierzchnia (w ha)		Ogółem liczba właścicieli objętych programem	Ogółem powierzchnia objęta nadzorem nad sadz.	% pow. objętej nadzorem nad sadz.	Liczba sadzonych wydanych w ramach kontraktu (tys. szt.)	powierzchnia objęta oceną skuteczności zalesień		Ogółem wartość wydanych sadzonych (ECU)	Powierzchnia uznana za zalesioną w trakcie przeglądu działek	
		wg planu BULiGL	wykonana wg rejestru zalesień	przewidywa na do zalesienia w ramach programu	gruntów prywatnych na którą wydano sadzonych w latach 1996 i 1997					ha	% wykona nych zalesień		ha	% objętej oceną
1.	Białystok	10	10	637,40	741,50	938	482,71	65,1	5 454,724	356,17	48,0	139 825,95	341,35	95,8
2.	Katowice	8	6	116,16	44,69	78	32,81	73,4	310,190	44,69	100,0	8 961,44	40,74	91,2
3.	Kraków	5	5	290,33	188,56	662	88,68	47,0	1 058,090	76,63	40,6	5 0781,24	70,50	92,0
4.	Krosno	6	6	297,74	213,15	485	141,97	66,6	1 248,400	147,89	69,4	49 093,32	143,04	96,7
5.	Lublin	21	21	1 360,01	1 175,79	1 878	977,31	83,1	8 064,940	657,06	55,9	279 687,97	654,76	99,7
6.	Łódź	10	11	542,38	621,02	735	529,82	85,3	4 788,240	324,80	52,3	155 231,08	320,47	98,7
7.	Olsztyn	8	8	428,27	272,99	266	240,17	88,0	2 262,790	104,92	38,4	78 190,67	104,92	100,0
8.	Poznań	17	16	863,65	780,03	836	750,58	96,2	6 248,118	476,40	61,1	184 454,64	470,58	98,8
9.	Radom	16	16	1 082,30	1 055,50	1 873	684,17	64,8	9 241,852	515,57	48,8	278 911,15	505,61	98,1
10.	Szczecinek	9	9	252,22	145,40	29	143,60	98,8	995,500	148,25	102,0	42 013,79	143,00	96,5
11.	Toruń	11	11	274,74	258,33	180	189,23	73,3	2 045,820	224,13	86,8	84 003,61	223,53	99,7
12.	Warszawa	10	10	374,52	349,12	628	305,99	87,6	2 898,397	328,56	94,1	94 621,72	316,90	96,5
OGÓŁEM		131	129	6 519,72	5 846,08	8 588	4 567,04	78,1	44 617,061	3 405,07	58,2	1 445 776,57	3 335,40	98,0

* dane wg raportu końcowego, opracowanego przez Dyрекcyję Generalną Lasów Państwowych w lutym 1998 r.

